

TÁMOP 5.4.1. „Szociális és gyermekvédelmi szabályozó rendszer kidolgozása” pillér

Gyermekek átmeneti otthona

Készült a TÁMOP 5.4.1.-08/1-2009-0002 projekt azonosító számú
A szociális szolgáltatások modernizációja, központi és stratégiai tervezési
kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása –
Szabályozási pillér (I.) projekt keretében.

Budapest, 2011. szeptember

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalomjegyzék

1. Cél, funkció	4
2. Célcsoport, megvalósulási kritériumok	5
3. Alapelvek	5
3.1. Önrendelkezés	5
3.2. Részvétel	6
3.3. Érdekérvényesítési esélyek növelése	6
3.4. Eredményesség	6
3.5. A legkisebb beavatkozás elve	6
4. A szolgáltatás leírása	6
5. Protokoll	7
5.1. Szereplők:	7
5.2. A szolgáltatás részletes leírása.....	7
5.2.1. A gyermekek átmeneti otthonába való bekerülés folyamata .	8
5.2.2. A gyermekekkel való foglalkozás.....	16
5.2.2.1. A gyermekek ellátása, gondozása, nevelése.....	16
5.2.2.2. A gyermekekkel és családjaikkal folyó segítő munka	30
5.2.3. Az ellátás indoka.....	33
5.2.4. Rendszeres kapcsolattartás biztosítása	35
5.2.5. Konzultáció biztosítása	36
5.2.6. Az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítése	37
5.2.7. A gyermekjóléti szolgálat feladata	38
5.2.8. Az ellátás időtartamának tervezése	41
5.2.9. A térítési díj	41
5.2.10. A lezárás	41
5.2.11. A hazagondozás folyamata	42
5.2.11.1. A kiköltözés időpontjának meghatározása	42
5.2.11.2. Az átmeneti gondozás megszüntetésének, megszűnésének lehetséges formái.....	46
5.2.11.3. Az átmeneti gondozás megszüntetését, megszűnését megelőző feladatok	46
5.2.11.4. A hazakerülés közvetlen előkészítése	48
5.2.12. Ideiglenes gondozás	50
5.3. Személyi feltételek	51
5.4. Kompetenciák.....	51
5.5. Tárgyi feltételek	52
6. Indikátorok.....	52
7. Ellenőrző lista a protokollok megvalósításához	53
8. Mellékletek	56
8.1. Szakirodalom.....	56
8.2. Jogszabályok	56
8.3. Iratminták.....	56
8.3.1. Átmeneti gondozás iránti kérelem (gyermek által)	57
8.3.2. Átmeneti gondozás iránti kérelem (szülő által).....	58
8.3.3. Értesítés szülő által kért átmeneti gondozás elbírálásáról ...	59
8.3.4. Értesítés gyermek által kért átmeneti gondozás elbírálásáról	60

8.3.5.	Megállapodás	61
8.3.6.	Átmeneti gondozás megszüntetése	63
9.	Fogalommagyarázat	64
10.	Jogszabály-módosítási javaslatok	65

Gyermekek átmeneti otthona

1. Cél, funkció

A protokoll összefoglalja a gyermekek átmeneti otthonába történő bekerülés folyamatát, annak lehetséges módzatait. Összegyűjti az alapellátást nyújtó szolgáltatók feladatait, kompetenciáit, együttműködési formáit, találkozási pontjaikat. Egységes szakmai szemlélet kialakítását kívánja segíteni - az ország különböző területein, különböző feltételek között működő - szolgáltató szervezetek és szakemberek szakmai tevékenységében.

A gyermekek átmeneti otthonában nyújtott szolgáltatás az ideiglenes jelleggel nehéz helyzetbe került családok gyermekeinek átmeneti gondozását vállalja fel. A gyermekek befogadásakor végzett tevékenység célja, hogy az optimális döntést előkészítse, a szereplők közötti feladatmegosztást meghatározza, és minél inkább csökkentse azokat a sérüléseket, melyek a gyermek családjából való kiszakadása következtében keletkezhetnek. Ezen túlmenően segíti a gyermekek átmeneti otthonában dolgozókat abban, hogy a gyermek befogadására felkészüljenek, azt minél zökkenőmentesebbé tegyék. Segíti a szülőt a helyzet elfogadásában, a későbbi együttműködés, gyermeke mindennapi életében való folyamatos feladatvállalás fontosságának megértésében.

A protokoll összefoglalja a gyermekek átmeneti otthonában nyújtott szolgáltatásokat, az ellátás, gondozás, nevelés, valamint a segítő munka folyamatát. A gyermekek átmeneti otthonában nyújtott ellátási formákat külön írja le.

- Gyermekek átmeneti gondozása
- Ideiglenes gondozás

Az átmeneti gondozás leírása során az első rész az **ellátásokat**, az ellátásokkal összefüggő **gondozási, nevelési feladatokat**, a második rész a családdal: gyermekkel – szülővel – történő **segítő munkát** taglalja.

A gyermekek átmeneti otthona a gyermekjóléti alapellátások körébe tartozik. Azzal a céllal jött létre, hogy azoknak a családban élő gyerekeknek, akik átmenetileg ellátás nélkül maradtak, vagy elhelyezés hiányában gondozás, nevelés, lakhatás nélkül maradnának, valamint akiknek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett, teljes körű, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésüket elősegítő ellátást biztosítson, ideiglenesen pótolja a szülői gondoskodást.

A teljes körű ellátás: a gyermek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, és egyéb szükségleteinek megfelelő étkezés, ruházattal való ellátás mentálhigiénés és egészségügyi ellátás, gondozás, nevelés, lakhatásról való gondoskodás. Ellátottak: családban nevelkedő, de onnan átmenetileg kikerülő, 0-tól 18 éves korú gyermekek.

A szolgáltatás maximum 12 hónap, amely 6 hónappal, illetve tanítási év végéig meghosszabbítható.

A protokoll leírja a gyermekek átmeneti otthonából történő kikerülés folyamatát. Összefoglalja azokat a teendőket, melyek a kikerülést előkészítik. Elkülöníti a szolgáltatók, és szereplők kompetenciáit, feladatait a folyamat egyes szakaszaiban. Megjeleníti a szereplők közötti együttműködési pontokat, az együttműködés formáit. Támponokat nyújt a segítő folyamat értékeléséhez, az átmeneti gondozás sikerességének, hatékonyságának megítéléséhez.

A szolgáltatás segíti a gyermek családjába történő visszatérését. Elősegíti a környezet (család) felkészülését a gyermek visszafogadására. Vizsgálja a gyermek családjában való tartós, biztonságos nevelkedéséhez szükséges külső körülmények és belső feltételrendszerek meglétét, kiformálódását segíti. Támogatja a család működőképességének megőrzését, illetve helyreállítását. A kigondozási folyamat során folyó segítő tevékenység alapvető célja, hogy az átmeneti gondozás során a gyermek személyiségállapotának javulásában, viselkedésének módosulásában, a gyermek-szülő kapcsolat újraépítésében, harmonikusabbá tételében elért eredmények stabilizálódjanak, az elsajátított készségek, konfliktus-megoldási technikák alkalmazása a család mindennapi életének részévé váljon. A tercier prevenció keretében a hazagondozás az átmeneti gondozás ismételt szükségessé válásának megakadályozását is hivatott szolgálni. A hazagondozási folyamatnak célja az is, hogy az élethelyzetében bekövetkező újabb változás miatt minél kisebb sérülés érje az átmeneti gondozásból kikerülő gyermekeket.

2. Célcsoport, megvalósulási kritériumok

A gyermekek átmeneti otthonának célcsoportja az átmenetileg ellátás, felügyelet nélkül maradt gyermek, vagy otthontalanul maradt gyermek (ha nem a családjával együtt történő elhelyezés szolgálja legjobb érdekét).

A szolgáltatás megvalósultnak tekinthető, ha egyetlen olyan gyermeket sem kell nevelésbe venni, akinek legjobb érdeke az átmeneti gondozás igénybevétele lett volna.

Ehhez elegendő gyermekek átmeneti otthonbeli férőhelyre, s a gyermekek átmeneti otthonaiban megfelelő személyi és tárgyi feltétel rendelkezésre állására van (lenne) szükség.

3. Alapelvek

3.1.Önrendelkezés

A gyermekek átmeneti otthona az elhelyezés teljes folyamatában arra törekszik, hogy a gyermek és a szülő az intézményi keretek között se veszítse el önállóságát, ellátásáról, szolgáltatások igénybevételéről ő maga döntsön.

3.2. Részvétel

Az elhelyezést megelőzően, s az ellátás során (a szakemberekkel együtt) a gyermek és a szülő a legfontosabb szereplői a sorsukról, ellátásukról, az elhelyezés befejezéséről szóló megbeszéléseknek.

3.3. Érdekérvényesítési esélyek növelése

A gyermekek átmeneti otthonának igénybevevői a fokozatosság elve szerint egyre önállóbbak saját ellátásukban, a sorsukat érintő kérdések eldöntésében.

3.4. Eredményesség

A gyermekek átmeneti otthona önmagában olyan intézmény, amely a gyermek elhelyezésével megelőzi a nevelésbe vétel szükségességét. Amennyiben a későbbiekben a nevelésbe vétel mégis megtörténik, akkor is ez az ellátás teszi lehetővé, hogy a családból való kiemelés csak utóbb váljon szükségessé. Mivel a gyermek legjobb érdeke saját családjában nevelkedni (ameddig ez nem veszélyezteti egészséges fejlődését), az elhelyezés időszakával meghosszabbítja a gyermek életének azon szakaszát, amelyet alapellátásban tölthet.

3.5. A legkisebb beavatkozás elve

A gyermekvédelem minden szintjén, úgy az alap-, mint a szakellátásban (a gyermek legjobb érdekének való megfelelés mellett) mindenkor úgy kell tanácsot adni, segítséget nyújtani, ellátást biztosítani, hogy az csak a lehető legkisebb mértékben tegyen bármit a felhasználók **helyett**, illetve **ellenében**. Mind a gyermek, mind szülei számára a maximális véleményalkotási, döntési lehetőséget kell biztosítani.

4. A szolgáltatás leírása

A gyermekek átmeneti otthona a gyermekek átmeneti gondozásának egyik formája. A gyermekek átmeneti gondozását - a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő (a továbbiakban együtt: szülő) kérelmére vagy bejegyzésével - ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani. A fogyatékos gyermek számára a sajátos szükségleteihez igazodó ellátást kell biztosítani. A 14. évét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet. A szülő gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vesz. A gyermekek átmeneti gondozása során a gyermek iskolai oktatását - lehetőség szerint - iskolaváltás nélkül kell biztosítani.

A gyermekek átmeneti otthonában az a családban élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés

hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett.

A gyermekek átmeneti otthona segítséget nyújt - a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve - a gyermek családjába történő visszatéréséhez.

A gyermekek átmeneti otthona legalább tizenkettő, de legfeljebb negyven gyermek teljes körű ellátását biztosítja.

Az átmeneti lakásothton olyan otthon, amely legfeljebb tizenkettő gyermek átmeneti gondozását biztosítja önálló lakásban, családi körülmények között.

A gyermekek átmeneti otthona megszakítás nélküli munkarend szerint működő bentlakásos gyermekintézmény, amely az alapellátás keretében a gyermek számára alaptevékenységként átmeneti gondozást biztosít.

A gyermekek átmeneti otthona az alapító okiratában rögzítettek szerint alapfeladatként biztosíthat egyéb személyes gondoskodást nyújtó ellátási formákat is. Az ellátás jellegének megfelelő személyi és tárgyi feltételeket ellátási formánként külön-külön biztosítani kell.

5. Protokoll

5.1. Szereplők:

- a befogadott gyermek,
- a befogadott gyermek családja,
- gyermekjóléti szolgáltató (vezető, családgondozó, pszichológus, fejlesztő pedagógus, családgondozó asszisztens),
- átmeneti gondozást nyújtó (vezető, nevelő, gyermekvédelmi asszisztens, gyermekfelügyelő, családgondozó, pszichológus, fejlesztő pedagógus, gyermekvédelmi ügyintéző),
- jelzőrendszeri tagok (óvoda, iskola pedagógusai, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, védőnő, gyermek háziorvos, szakorvos, rendőrség, ügyészség, bíróság, családok átmeneti otthona, helyettes szülő, gyermekek átmeneti otthona),
- hatóság (jegyző, gyámhatósági ügyintéző),
- a szülő által megjelölt más hozzátartozó/k (nagyszülők, testvérek, más rokonok, barátok),
- más szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatók (családok átmeneti otthona munkatársa, helyettes szülő, gyermekek átmeneti otthona munkatársa, szakellátás munkatársai).

5.2. A szolgáltatás részletes leírása

A gyermekek átmeneti otthonában történő elhelyezés a szülő kérelmére, vagy beleegyezésével történik.

A gyermek átmeneti gyermekotthonban történő elhelyezése a szülői felügyeleti jogokat nem érinti. A gyermekek átmeneti otthonában történő ellátás feltétele a gyermek szülője és az intézmény közötti megállapodás

írással rögzítése. A szülő tudomásul veszi, hogy az intézmény a rendelkezésére bocsátott adatokat nyilvántartásba veszi, és a vonatkozó jogszabályok szerint kezeli. Az otthon vezetője gondoskodik róla, hogy az általa kezelt nyilvántartásokhoz illetéktelen személy ne férhessen hozzá.

A szülő joga és kötelessége:

- az otthonnal és a gyermekjóléti szolgáltatóval való együttműködés,
- a gyermekkel való rendszeres kapcsolattartás,
- mindenkor elérhetőségének biztosítása (tartózkodási helyének, telefonszámának megadása),
- nyilatkozat aláírása a tájékoztatás tudomásul vételéről,
- az intézményi nyilvántartásokhoz adatok szolgáltatása,
- tájékoztatási kötelezettségének elfogadása a jogosultsági feltételekben, valamint a természetes személyazonosító adatokban beállott változásokról.

5.2.1. A gyermekek átmeneti otthonába való bekerülés folyamata

A bekerülés módja szerint csoportosított feladatok: gyermekjóléti
szolgálat - gyermekek átmeneti otthona

1. A bekerülés módjai

A bekerülés minden esetben a szülő kérésére, vagy utólagos (ideiglenes gondozás) beleegyezésével történhet, illetve megalapozhatja védelembé vételi eljárás, amelynek következtében a szülő kéri gyermeke átmeneti gondozását. A gyermek átmeneti gondozásának megkezdéséről a szülő lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot minden esetben értesíteni kell.

a/ A szülő kérelmére történik a gondozásba vétel: ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátással kell biztosítani a gyermek átmeneti gondozását, ha a szülő egészségügyi körülménye, életvezetési problémája, indokolt távolléte, vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudják megoldani.

b/ A gyermek közvetlenül veszi igénybe az ellátást: ideiglenes jelleggel, állapotának megfelelő ellátást és éjszakai bentlakást (ideiglenes gondozás) kell biztosítani az olyan gyermek számára, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, ellátás, és felügyelet nélkül maradt.

c/ A gyermekjóléti szolgáltató segítségével történik a szolgáltatás igénybevétele: a gyermekjóléti szolgálat segíti a gyermeket, illetve a családját az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban. A gyermekjóléti szolgáltató családgondozója tájékoztatást, és közvetlen segítséget nyújt a családnak az átmeneti gondozás igénybeviteléhez, és az azt szükségessé tevő okok megszüntetéséhez, illetve elősegíti a gyermek mielőbbi hazakerülését.

d.) Védelembé vétel alapján: ha a szülő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek

fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a települési önkormányzat jegyzője kötelezheti a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermek átmeneti gondozását.

A hatósági kötelezés a szülő, gyermek és a segítő szakemberek közötti együttműködés előmozdítására irányul. A gyermekek átmeneti gondozásának igénybe vétele ennek az együttműködésnek része. Amennyiben a szülő és a gyermek belátja a szolgáltatás igénybe vételének szükségességét, az átmeneti gondozás igénybe vétele önkéntes lesz. Amennyiben csak a hatósági rendelkezés kényszerítő erejének engedve kéri, vagy fogadja el a szülő a szolgáltatás biztosítását, várható az ellenállás különböző formáinak megjelenése, amivel a szakmai munka során számolni kell.

2. A bekerüléssel kapcsolatos feladatok a bekerülés módja szerint csoportosítva:

A gyermekek átmeneti otthonának minden esetben írásban értesítenie kell a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálatot, valamint a gyermek lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálatot (ha a kettő nem ugyanaz).

a/ Amennyiben a lakóhely szerinti gyermekjóléti szolgálat ismeri a családot, és az ő segítségével került a gyermek az otthonba, akkor az általános feladatok a következők:

- Írásban tájékoztatja az átmeneti otthont a család előtörténetéről, a gondozási tervről, a család összes ismert körülményeiről, szakmai véleményéről.
- Szükség szerint közreműködik a beszoktatás folyamatában.
- Már meglévő ismereteit és kapcsolatait felhasználva gyakorlati segítséget nyújt a gyermekek átmeneti otthonának a bekerülést megelőző időszakra, az elhelyezés körülményeire és a bekerülés módjára vonatkozóan.
- Szükség esetén esetkonferenciát hív össze.

b/ Amennyiben a szülő maga kéri gyermeke felvételét a gyermekek átmeneti otthonába, az átmeneti otthon vezetőjének kompetenciája eldönteni, hogy azonnal felveszi-e a gyermeket, vagy előzőleg megkeresi az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, s a szolgálatossal közösen döntenek-e a befogadásról.

c/ Amennyiben a gyermek maga kéri felvételét a gyermekek átmeneti otthonába, akkor a gyermekek átmeneti otthonában az esetvivőnek a következő feladatai:

- Befogadja a gyermeket, és elkészíti az első helyzetfelmérést, kitölti a gyermek Törzslapját. A bekerülés tényéről a szülő értesítését követően telefonon és írásban értesíti a gyermek és a szülő lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálatot, és elküldi a dokumentációt.
- A további ott-tartózkodáshoz beszerzi a szülő beleegyező nyilatkozatát.

- Ideiglenes gondozás esetén értesíti a gyermek szülőjét, illetve a gyermekjóléti szolgálatot a további átmeneti gondozás, vagy más hatósági intézkedés megtétele céljából. Az esetgazda, az esetfelelős és az esetvivő rendszeres kapcsolatot tart a családdal és egymással, konzultálnak, az egyéni gondozási-nevelési tervben meghatározottak szerint kapcsolatot tartanak a segítőkkel, az érintett intézményekkel (pl. iskola, védőnő).

3. A gyermekek átmeneti otthona feladatai a gyermek bekerülése kapcsán

Megkeresés fogadása

A megkeresés érkezik:

- gyermekjóléti szolgálat családgondozójától,
- szülőtől,
- jelzőrendszer tagjaitól (óvoda, iskola, védőnő, háziorvos, családok átmeneti otthona, helyettes szülő, rendőrség, ügyészség),
- hatóságtól (védelemben vételi határozat alapján, illetve annak előkészítése során),
- rokontól, ismerőstől, szomszédától,
- gyermekek átmeneti otthonában gondozott másik gyermektől,
- magától a felvételt kérő gyermektől.

A gyermek szülője, vagy a gyermek kérelemmel fordul a gyermekek átmeneti otthona intézményvezetőjéhez az átmeneti gondozás biztosítása ügyében (ld. melléklet).

A kérelmet az intézményvezető bírálja el, és döntéséről írásban értesíti a kérelmezőt, illetve törvényes képviselőjét (ld. melléklet).

Tervezett bekerülés esetén a kérelem elbírálására, illetve a kérelmező értesítésére az esetkonferenciát követően kerül sor. Nem tervezett, illetve krízis bekerülés esetén a kérelmet azonnal el kell bírálni.

Az esettel történő megismerkedés

a/ Amennyiben a gyermekjóléti szolgálat javaslatára történik a bekerülés, a gyermekek átmeneti otthona közvetlen információkat kap a gyermekről és családjáról. A gyermekjóléti szolgálat családgondozója által elkészített dokumentumokat áttanulmányozza, és közvetlenül konzultál a családgondozóval. Ezt követően a gyermekjóléti szolgálat családgondozója közvetítésével felveszi a kapcsolatot a gyermekkel és szülőjével, és (általában esetkonferencia keretében) bővíti ismereteit.

b/ Amennyiben nincs gyermekjóléti előzmény, a jelzést adó személytől, szervtől tájékozik a gyermek és családja helyzetéről, a felmerült problémáról, és azonnal értesíti a gyermekjóléti szolgálatot. Esetkonferencia megszervezésével szerez további információkat a gyermekről és a családról. Az esetkonferenciát - megállapodás alapján - akár a gyermekek átmeneti otthona, akár a gyermekjóléti szolgálat megszervezheti. Fontos, hogy az esetkonferencián az érintett

szakemberek előzetesen egyeztetett álláspontot képviseljenek. Egymásnak ellentmondó vélemények esetében az esetkonferencia előtt érdemes egyeztetést folytatni.

c/ Ha a gyermek maga kopog be az átmeneti otthon ajtaján, és kéri befogadását ellátatlansága, vagy egyéb ok miatt, a gyermekek átmeneti otthona meghallgatja a gyermeket, és gondoskodik azonnali befogadásáról (előre nem tervezett bekerülés). Ezt követően értesíti a szülőt, beszerzi annak beleegyező nyilatkozatát, és haladéktalanul felveszi a kapcsolatot az illetékes gyermekjóléti szolgálat családgondozójával.

Esetkonferencia, egyéni gondozási-nevelési terv

Az esetkonferenciát - attól függően, hogy melyik intézménynek van kapcsolata a családdal - megszervezheti a gyermekjóléti szolgáltató és a gyermekek átmeneti otthona is.

Az esetkonferencia összehívásának célja a gyermek érdekében álló legmegfelelőbb döntés, valamint a befogadás előkészítése.

a/ Az esetkonferencián a következő kérdésekről szükséges tájékozódni:

- valóban a gyermek érdekében áll-e az átmeneti gondozás igénybevétele,
- van-e más szolgáltatási forma, amely jobban megfelelne a gyermek érdekeinek,
- a család életében fennálló problémák mennyire átmeneti jellegűek,
- az átmeneti gondozás ideje alatt van-e remény a család helyzetének rendezésére.

b/ Az esetkonferencián a gyermekek átmeneti otthona képviselője (vezető, nevelő, vagy családgondozó) tájékoztatja a gyermeket és a szülőt az átmeneti gondozás igénybe vételének módjáról, feltételeiről, a vele járó kötelezettségekről (pl. térítési díj fizetési kötelezettség), a szülőre váró feladatokról (pl. a gyermek életében történő minél aktívabb, intenzívebb részvétel), a házirendről, azokról a szabályokról, melyeket az átmeneti gondozás során a gyermeknek és a szülőnek be kell tartania.

Az esetleges elhelyezést megelőző esetkonferenciát érdemes a gyermekek átmeneti otthonában megszervezni, mert ez alkalommal lehetőség nyílik a gyermekek átmeneti otthonának bemutatására, a körülmények megismerésére. Ez megkönnyíti a szülő és a gyermek számára a döntést.

c/ Dönteni lehet a következő kérdésekről:

- választás az átmeneti gondozás igénybe vétele, illetve más megoldás között,
- az átmeneti gondozás során elérendő cél meghatározásáról,
- az átmeneti gondozás javasolt időtartamáról,
- szülő és gyermek közötti kapcsolattartás módjáról, rendszerességéről, idejéről,

- arról, hogy kik látogathatják a gyermeket,
- arról, hogy a gyermek egyedül hazamehet-e (mikor, mennyi időre),
- arról, hogy kit látogathat meg a gyermek szabadidejében,
- arról, hogy mivel töltheti a gyermek a szabadidejét,
- a feladatok megosztásáról (szülő, gyermek, gyermekjóléti szolgálat családgondozója, átmeneti otthon családgondozója, átmeneti otthon többi szakembere, az eset kezelésében érintett más szakemberek, jelzőrendszer tagjai, rokonok, ismerősök, civil szervezetek között),
- az együttműködés formáinak meghatározásáról,
- a találkozások időpontjainak ütemezéséről.

Az esetkonferencián elhangzottak, a döntések, feladatvállalások feljegyzésben kerülnek rögzítésre, és alapját képezik az egyéni gondozási-nevelési tervnek, melyet abban az esetben kell elkészíteni, ha az átmeneti gondozás előre láthatóan egy hónapnál hosszabb ideig fog tartani.

Tervezett bekerülés esetén az esetkonferencián született döntésnek megfelelően bírálja el az intézményvezető a gyermek befogadására vonatkozó kérvényt, s döntéséről írásban tájékoztatja a szülőt (ld. melléklet).

Megállapodás és térítési díj megállapítása

A gyermekek átmeneti otthona vezetője, az intézményvezető és a szülő az átmeneti gondozás megkezdésekor megállapodást kötnek a szolgáltatásra vonatkozóan. (ld. melléklet)

A megállapodásban szerepel:

- a törvényes képviselő személyi adatai,
- a gyermek személyi adatai,
- a gyermek ellátása szempontjából fontos információk (pl. betegség, allergia, önállóság a közlekedésben),
- a megállapodás érvényességi ideje (megtől meddig várható az átmeneti gondozás biztosítása),
- a gyermekek átmeneti otthona által nyújtott szolgáltatások,
- a szülő által vállalt feladatok,
- jogorvoslati kitétel.

A megállapodás különösen fontos funkcióval bír azokban az esetekben, amikor a gondozás előreláthatólag 30 napnál rövidebb ideig tart, illetve minden olyan esetben, amikor - előre nem látható okok miatt - 30 napnál rövidebb idő alatt megszűnik a gondozás, ezért fontos, hogy a megállapodás tartalmazzon erre az időszakra vonatkozóan azokat az elemeket is, amelyeket később esetleg az egyéni gondozási-nevelési terv fog tartalmazni.

A megállapodás szülő általi aláírása során a következőket célszerű szem előtt tartani:

- elvált szülők esetén mindkét szülő aláírása szükséges közös szülői felügyelet esetén,

- elvált szülők esetében annak a szülőnek az aláírása szükséges, akinél a bíróság elhelyezte a gyermeket (amennyiben a másik szülő törvényes képviseleti joga szünetel),
- külön élő, de még el nem vált - törvényes képviseleti joggal rendelkező - szülők esetében, illetve ahol a bíróság még nem helyezte el a gyermeket egyik félnél sem, mindkét fél aláírása szükséges.

Az intézmény vezetője az ellátás megkezdésekor, de legkésőbb az ellátás igénybe vételétől számított 30 napon belül értesíti a kötelezettet a személyi térítési díjról. A szülőt már előzetesen célszerű tájékoztatni a várható térítési díjról, hogy kiszámíthatóvá váljanak az átmeneti gondozással kapcsolatos anyagi terhei.

A személyi térítési díj megállapításához a gyermekek átmeneti otthona gyermekvédelmi ügyintézője –a szülőtől beszerzi a jogszabályban előírt jövedelemigazolásokat, és gondoskodik a térítési díj megállapításáról szóló értesítés eljuttatásáról (szülőnek, irattár, valamint gazdasági ügyintéző részére).

A fenntartó értesítése

A gyermekek átmeneti otthona 15 napon belül értesíti a fenntartót az átmeneti gondozás megkezdéséről, és ezzel együtt megküldi részére a szülővel kötött megállapodást.

További információk, a gyermek személyes iratainak, tárgyainak beszerzése

A gyermek befogadásával párhuzamosan a gyermekek átmeneti otthona:

- Tájékozódik a gyermek egészségi állapotáról, beszerzi az egészségügyi ellátásokra vonatkozó információkat. (házi orvos neve, címe, telefonszáma; kontrollvizsgálatok időpontja, kezeletlen betegségek, stb.), és megkéri a szülőt, hogy a házi orvossal végeztesse el a fertőző betegségekre vonatkozó szűrővizsgálatot, melynek célja az, hogy az átmeneti otthont segítse a szükséges ellátások megszervezésében, esetleges járvány megelőzésében. Nem tervezett, illetve krízis elhelyezés esetén ezt a feladatot a gyermek beköltözését követően kell végrehajtani. Az orvosi igazolás megléte nem lehet feltétele, hiánya nem lehet kizáró oka a gyermek átmeneti gondozásba való befogadásának.
- Tájékozódik a gyermek pszichés állapotáról, fontos személyi, illetve tárgyi kötődéseiről (pl. alvós játék).
- Tájékozódik óvodájának, iskolájának nevééről, címéről, telefonszámáról; óvónőjének, osztályfőnökének nevééről.
- Tájékozódik a gyermek rendszeres heti elfoglaltságairól (edzés, zeneóra, fejlesztő foglalkozás, terápia, egyéb különóra helye, ideje, a gyermekkel foglalkozó szakember neve, telefonszáma).

- Átveszi a gyermek személyes iratait (TAJ kártya, személyigazolvány, lakcímkártya, esetleg adókártya, útleve, bizonyítvány, leletek, kezelési lap, stb.), és ezekről listát készít.
- Átveszi a gyermek személyes tárgyait, felszereléseit (ruházat, taneszközök, tankönyvek, játékok, stb.), melyekről szintén átvételi listát készít.

Gyermek beszoktatása a gyermekek átmeneti otthonába

Tervezett bekerülés esetén célszerű időt szánni a gyermek átmeneti otthonba való beszoktatására. A gyermek családból történő kikerülésével együtt járó megterhelések csökkenthetők azzal, ha a beköltözés előtt megismerheti a gyermek azt a helyet, ahol átmenetileg nevelkedni fog. A dolgozókkal, és leendő társaival történő találkozás kiszámíthatóbbá teszi számára ezt az időszakot, csökkenti a stresszt, és a stressz reakció nyomán kialakuló szorongás szintjét. Ha mód van rá, a gyermekek átmeneti otthonát a beköltözést megelőző időszakban akár többször is érdemes felkeresni a szülővel és gyermekével, a bent töltött időt fokozatosan lehet növelni, és rövid időre akár egyedül is hagyhatja a szülő gyermekét az átmeneti otthon dolgozóival és lakóival.

A gyermek beilleszkedését nagymértékben megkönnyíti, ha az otthon dolgozói fel tudnak készülni a gyermek fogadására. Megismerik azokat az információkat, melyek a munkavégzésükhöz elengedhetetlenül szükségesek.

A gyermekek átmeneti otthonának szakdolgozói részvételével rendszeres fórumot célszerű működtetni, melyen megosztják egymás között a gyermek gondozásával, nevelésével kapcsolatos feladatokat. Stratégiát dolgoznak ki a gyermek átmeneti otthonban való megjelenésével kapcsolatban, a gyermekcsoportban keletkező problémák, feszültségek kezelésére. A dolgozók ennek nyomán tudják felkészíteni a gyermekcsoportot új gyermek befogadására.

A gyermek elhelyezése a gyermekek átmeneti otthonában

Az előzetesen egyeztetettek szerint a gyermek elfoglalja helyét az otthonban. Szerencsés esetben lehetősége van a neki jobban tetsző szoba, ágy, és a számára szimpatikusabbnak tűnő szobatársak megválasztására.

Az átmeneti gondozás ezen szakaszában a gyermek felé irányuló fokozott odafigyelés, nyitottság, érzékenység, a feltétel nélküli elfogadás, valamint a kongruencia segíti a gyermeki lélek "gyógyulását", a körülményekhez való alkalmazkodást, az új szabályok elfogadását és betartását. A csoportdinamikai történések tudatosítása is gyakran szükséges a gyermek viselkedése mögött húzódó okok megértéséhez, a gyermek csoportba integrálódásának elősegítéséhez.

Krízis elhelyezés

Krízis elhelyezésre kerülhet sor:

- Ha a szülő azonnali hatállyal kéri a gyermek átmeneti gondozását;
Előfordulhatnak olyan kritikus élethelyzetek (lakhatási gond, életvezetési probléma, betegség, stb.), amikor a gyermek elhelyezésére azonnal szükség van. Ebben az esetben a befogadás előkészítése időben lerövidül, de az is előfordulhat, hogy a gyermek befogadását, elhelyezését követően történnek meg az előzőekben felsorolt munkafázisok.
- Ha a gyermek azonnali hatállyal maga kéri felvételét;
Amennyiben a gyermek közvetlenül, a szülő tudta, hozzájárulása nélkül kéri az átmeneti gondozást, a gyermekek átmeneti otthona gondoskodik a gyermek befogadásáról. A gyermekkel folytatott interjú során tárja fel az átmeneti gondozást szükségessé tevő körülményeket, szerzi be az alapinformációkat (a gyermek személyes adatai, a szülő adatai, elérhetősége, információ arról, hogy gyermekjóléti szolgálattal volt-e már kapcsolata a családnak, stb.). A gyermekek átmeneti otthona - lehetőség szerint azonnal - értesíti az illetékes gyermekjóléti szolgálatot a gyermek befogadásáról, felveszi a kapcsolatot a családgondozóval és - amennyiben van gyermekjóléti előzmény - megkéri a gyermekvédelmi nyilvántartási rendszer adatlapjait.
A gyermekek átmeneti otthona értesíti a szülőt a gyermek befogadásáról. A szülő intézményben történő jelentkezését követően kezdődhet el az előkészítés többi munkafolyamata.
Amennyiben a szülő nem ért egyet a gyermek átmeneti gondozásával, ellenzi azt, vagy nem jelenik meg három napon belül, a gyermekek átmeneti otthona értesíti a gyámhivatalt hatósági intézkedés megtétele céljából.
- Ideiglenes gondozás esetén mindig krízis elhelyezésről beszélünk.
Az otthonát elhagyó, ideiglenesen ellátatlanul maradt, engedély nélkül eltávozott gyermek részére ideiglenes gondozást kell nyújtani. A gyermekek átmeneti otthona a szükséglet keletkezésekor befogadja az ilyen helyzetben lévő gyermekeket, és feltárja a felügyelet nélkül maradásának körülményeit. A befogadásról értesíti a gyermek törvényes képviselőjét, illetve a gyermekjóléti szolgálatot a további átmeneti gondozás, vagy más hatósági intézkedés megtétele céljából.

Szülővel együtt történő elhelyezés

A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A 14. évét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet. A szülő gyermeke ellátásában munkarendjéhez igazodóan részt vesz.

A szülő befogadásának feltétele az, hogy a gyermekek átmeneti otthona működési engedélyében szerepeljen a szülővel együtt történő befogadás lehetősége, valamint az, hogy a szülőnek a gyermekével együttes - más gyermekektől külön történő - elhelyezésére alkalmas szoba álljon rendelkezésre. Rendkívül indokolt a gyermeknek szülőjével együttes elhelyezése a 0-3 éves korú, valamint személyiségállapota, tartós betegsége miatt a szülői gondoskodásra különösen rászoruló gyermek esetében.

A szülőnek gyermekével együttesen történő elhelyezése esetén a megállapodásnak nagyon pontosan kell tartalmaznia azokat a szolgáltatásokat, és juttatásokat, melyeket a gyermekek átmeneti otthona a szülő számára nyújt.

A gyermek számára az átmenetet megkönnyíti a szülő jelenléte a gyermekek átmeneti otthonában, de megnehezítheti esetleg a gyermekcsoportba való beilleszkedését, mert a csoportdinamikai folyamatok elindulhatnak a rivalizáció, féltékenységből fakadóan a kirekesztés irányába. A többiek érezhetik úgy, hogy a szülővel közösen elhelyezett gyermeknek nagyobb támogatottsága van. A gyermekek átmeneti otthona dolgozóinak fontos kiegyensúlyozó szerepük van ebben a helyzetben, és fokozott energiát kell fordítaniuk arra, hogy a beköltözött szülő kompetenciahatárait segítsenek kialakítani.

5.2.2. A gyermekekkel való foglalkozás

5.2.2.1. A gyermekek ellátása, gondozása, nevelése

A gyermekek ellátása, gondozása, nevelése a gyermekek átmeneti otthonában történő átmeneti gondozás keretében

A gyermekek átmeneti otthona által nyújtott szolgáltatás – gyermekek átmeneti gondozása - keretén belül az otthon az ellátottak számára teljes körű ellátást nyújt.

Az ellátás kezdetén, a megállapodás megkötésekor pontosítani szükséges az ellátás indokát, valamint az ellátás során (bentlakás kapcsán) várható problémákat (ami előre tudott). Amennyiben a gyermekjóléti szolgálat családgondozója a gyermekkel kapcsolatosan olyan tudással és információval rendelkezik, amelynek ismerete a gyermek átmeneti gondozása során hasznosítható, úgy azt minden esetben megosztja az átmeneti gondozást nyújtó szakmai team tagjaival.

Az átmeneti gondozás szakmai teamje az ellátás során tapasztalt, a családgondozás során jelentőséggel bíró információkat továbbítja a gyermekjóléti szolgáltatás családgondozója felé.

Az átmeneti gondozás szakmai teamje egységes gondozási elvek alapján dolgozik a gyermekkel és annak családjával. Ennek érdekében biztosítani szükséges az információáramlást és a munkafolyamat elemeinek megosztását a szakemberek tagjai között. Az átmeneti gondozást nyújtó szervezet esetvivő szakembere (vezető, családgondozó, nevelő) tartja

kézben a folyamatot, tartja a kapcsolatot a gyermekjóléti szolgáltatás családgondozójával, konzultál a szülővel.

A gyermeket gondozó, felügyelő szakemberek (gyermekfelügyelők, gondozók) az esetvivő felé jelzik a folyamat során felmerülő problémákat. Az esetvivő a gyermekkel és családjával folyó konzultációk során, vagy az egyéni gondozási-nevelési terv készítése során (a szülővel és kora, állapota figyelembe vételével a gyermekkel) segítséget nyújt, hogy a felmerülő problémára megoldási javaslat, terv készüljön. Az esetvivő közvetíti a szakemberek felé a megállapodást, tervet annak érdekében, hogy a megvalósulást figyelemmel kísérik, szükség szerint segítsék.

A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó családgondozó az átmeneti otthon teamjének külső tagjaként részt vesz a segítő folyamatban, rendszeresen konzultál az esetvivővel. A konzultáció minden esetben kölcsönös.

Lakhatási lehetőség; az ellátottak elhelyezésével, közvetlen életterükkel (szobájuk, ágyuk, szekrényük) összefüggő gondozási nevelési feladatok

Az élettér kialakításánál figyelemmel kell lenni a nemek és életkorok szerint vegyes összetételre. Testvéreket lehetőség szerint együtt kell elhelyezni. Egy hálósobában legfeljebb 4 gondozott gyermek helyezhető el. Ha az ellátást nyújtó az ellátott gyermek szülőjének fogadását is biztosítja, elhelyezésük külön helyiségben történik. A hálósobákon kívül szükséges közös nappali szoba, konyha, étkező valamint nemenkénti fürdőszoba és WC biztosítása. A helyiségeket a mindennapi életvitelhez szükséges bútorokkal, berendezési tárgyakkal, eszközökkel szükséges felszerelni. A gondozott gyermek személyes használati tárgyait és ruházatát a csoport lakóterében, társaitól elkülönítetten kell elhelyezni. Minden gyermek számára biztosítani kell zárható szekrényt, iskolások számára íróasztalt, széket. A munkatársak (nevelő, gyermekfelügyelő, gondozó) számára önálló helyiséget kell biztosítani, ahol a gyermekkel szükségessé váló egyéni beszélgetéseket folytathatja, adminisztrációs feladatait végezheti, és éjszaka tartózkodhat. Lehetőség szerint szükséges egy helyiség biztosítása látogatók fogadására, terápiás célú foglalkozásokra.

Az átmeneti otthon környezete legyen otthonos, barátságos. Az ellátás kezdetén szükséges pontosan megnevezni, hogy milyen lehetőséget biztosít az otthon a gyermeknek saját közvetlen környezete otthonossá, személyessé tételében. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy saját tárgyait, személyes dolgait behozza. Pontosítani szükséges, hogy milyen módon dekorálhatja ki, díszítheti fel közvetlen környezetét. Tiszteletben kell tartani intim terét. Segíteni szükséges az ellátottak közti kommunikációt. A gyermekek koruk és állapotuk figyelembe vételével bevonhatóak környezetük rendben tartásába. Az elvárásokat pontosan, közérthető módon kell megfogalmazni a fokozatosság elve alapján.

Lehetőség szerint kerülni kell a költözéseket az otthonon belül – mert az a bizonytalanság érzetét erősíti – de előfordulhat, hogy sor kerül rá. A költözés igényét kérhetik az ellátott gyermekek, ha összebarátkoztak, vagy rossz viszonyba kerültek valamelyik társukkal. A gyermekek közötti

konfliktusok megoldásában a szakembereknek segíteni kell. 12 fős átmeneti otthonok esetében, ha kevés lakószoba áll a rendelkezésre (3-4 szoba), krízis helyzetek esetében (hirtelen ellátásra kerül sor több gyermek esetében) megtörténhet, hogy a szobaelosztás megváltozik. Ezekben az esetekben be kell vonni a gyerekeket a döntésekbe, nem a fejük fölött dönteni. Az átmeneti otthonban gyakran előfordul változás az ellátottak körében, elmennek az otthonból, illetve új gyermekek jönnek. Minden változás növeli bizonytalanságukat, az állandóság ellen hat. Amennyiben kiszámítható, előre látható, várható és tervezhető a változás, fel kell rá készíteni őket. Az újonnan bekerülőket segíteni szükséges a megismerkedésben, elhelyezésüknél tekintettel kell lenni a gyermekek közötti régebbi (az elhelyezést megelőző) viszonyokra is (iskolatársak, szomszédok, galeri tag stb.), melyek lehetnek barátiak, de lehetnek ellenségesek is. Minden ki- és beköltözés során megváltozik a csoport összetétele, ez csoportdinamikai történéseket (rivalizálást, hatalmi harcot) eredményezhet, amire figyelni kell, s ha szükséges, be is kell avatkozni. A jelenségeket figyelni kell (lehetőség szerint előre tájékozódni, a team tagjaival megosztani az információkat, felkészülni), ha szükség van a beavatkozásra, ezt azonnal kezdeményezni kell (megbeszélést kezdeményezni az érintett gyermekek bevonásával).

A házirendnek tartalmaznia szükséges az együttlakás fontosabb szabályait (pl. ébresztések, esti pihenők időpontjait – a korosztály figyelembe vételével). Ezt a gyerekekkel előre kell közölni, s velük elfogadtatni.

Étkezés, az étkezéssel összefüggő gondozási nevelési feladatok

A gondozott gyermek számára naponta az életkorának megfelelő, legalább ötszöri, legalább egy alkalommal meleg, az egészséges táplálkozás követelményének megfelelő étkezést kell biztosítani a külön jogszabályban foglaltaknak megfelelően. Ha a gondozott gyermek egészségi állapota indokolja, részére az orvos előírásainak megfelelő étkezést kell biztosítani. Az átmeneti otthon rendelkezhet tálaló (melegítő) konyhával, vagy főző konyhával (amennyiben van megfelelően felszerelt, és megfelelő személyzettel működő, működési engedéllyel rendelkező konyhája).

a) Az ellátást biztosító megrendelheti az ellátottak számára az étkezést, az erre szakosodott cégektől. A gyermekek többnyire intézményekbe járnak napközben - bölcsőde, iskola, óvoda, napközis tábor -, ahol étkezést lehet számukra biztosítani. Intézményenként ez különböző lehet: van, ahol háromszori étkezést biztosítanak, és van, ahol csak egyszeri étkezésre van lehetőség (pl. a középiskolákban). Megrendelhető a napi egyszeri, vagy háromszori – tízórai, ebéd, uzsonna – étkezés. Az étkezésért fizetendő térítési díj az ellátást biztosítót – tehát az otthont terheli. Napközbeni ellátások, oktatási nevelési intézményekben megrendelt étkezések esetében, ahol a gyerek kedvezményben, támogatásban részesülhet, az étkezésért fizetendő térítési díjat továbbra is a család körülményeinek a figyelembe vételével kell megállapítani, az

ellátásért fizetendő térítési díj összege nem változik az átmeneti gondozás alatt.

b) A gyermekek átmeneti otthonába az étkezések egy részét – nem meleg étkezés – megvásárolhatják (reggeli, tízórai, uzsonna). Meleg étkezés is biztosítható előre megvásárolt fagyasztott készlettel, egytáléttel, amely az erre szakosodott cégektől vásárolható meg.

c) A gyermekek átmeneti otthonában elkészíthetik az ételeket saját konyhán (főző konyha).

Az átmeneti gondozás jellegére való tekintettel (nem előre látható, nem kiszámítható) szükséges az otthonnak rendelkeznie olyan alapélelmiszer készlettel, ami rendkívüli – krízis – helyzetekben, azonnal hozzáférhető bármelyik munkatárs által.

Az étkezések formáját, módját, időpontjait, szabályait a házirendnek, napirendnek kell tartalmaznia, és ezt mind a gyermekkel, mind a szülővel már az ellátás kezdetén tudatni szükséges.

Fontosabb pontjai:

- Hol történnek az étkezések? Lehet-e máshol is étkezni (pl. szobákban)?
- Mikor történnek az étkezések? Lehet-e más időpontban is étkezni, hogyan, mikor?

Szükséges tisztázni:

- Mi történik, ha valaki nem szereti a felszolgált ételt, kaphat-e egyebet, mást?
- Hogyan étkeznek? Milyen szabályokat kell betartani az asztalnál?
- Saját részre behozott élelmiszer mi lehet, hol tárolható? Hol és mikor fogyasztható? Szükséges tisztázni az élelmiszerek otthonba történő bevitelére, tárolására vonatkozó szabályokat. Mit vállal a szolgáltatást nyújtó (tárolásra, megőrzésre, kiadásra). A szülő kompetenciája erősíthető, étkezési szokásai formálhatóak, ha arra ösztönözzük, hogy egészségtelen élelmiszerek - édességek, szintetikus, szénsavas üdítők - helyett egészségesebb élelmiszereket – gyümölcsöket - hozzon gyermekének. Ezt azért is fontos, mert az étkezések többnyire egy helyiségben zajlanak, a gyermekek nem tudnak elkülönülni. A szülővel fontos előre tisztázni, ha gyermeke a hétvégét otthonában tölti, hogyan történik az ételmezése (biztosíthatja a szülő, bejöhet a gyermek az étkezések időpontjában stb.). Tálalás során biztosítani kell az ízléses, esztétikus terítést, tálalást, felszolgálat. A gyermekek koruk és állapotuk függvényében részt vesznek az étkezések körüli munkálatokban, ennek a megszervezése a gyermeket felügyelők, nevelők feladata.

Az ellátást nyújtó döntése, hogy az étkezéseket milyen formában biztosítják, az is, hogy van-e mód a gyermekek kérését is figyelembe venni (pl. az étlap elkészítésénél, a vásárolt élelmiszerek esetében, előre tisztázott határok és keretek között). Az ellátottakat tájékoztatni szükséges az étkezések formájáról, és arról, miben, hogyan van joguk az érdekeiket képviselni. Az ellátás során véleményüket, javaslataikat figyelembe kell venni.

Ruházat, az öltözködéssel, megjelenéssel összefüggő gondozási nevelési feladatok

A teljes körű ellátás részeként nyújtott ruházat gyermekeként legalább 6 váltás fehérneműt, valamint 3 váltás hálóruhát, továbbá az évszaknak megfelelő legalább 2 váltás hétköznapi (otthoni és utcai) felsőruhát és cipőt, valamint alkalmi és sport ruházatot tartalmaz. A ruházat tisztításáról, javításáról az ellátást nyújtó gondoskodik, amelybe olyan mértékben vonja be a gondozott gyermeket, amely életkorának megfelelően tőle elvárható. Az ellátást nyújtó a gondozott gyermek szükségletei, valamint a ruházat elhasználódása szerint gondoskodik a ruházat beszerzéséről, illetve cseréjéről.

Az átmeneti otthonban ellátott gyermekek számára biztosítani szükséges a saját ruházatuk megtartását. Ez fontos állandóságuk, biztonságérzetük erősítése érdekében. Személyiségi joguk a saját személyes tárgyaik, ruházatuk tiszteletben tartása. A személyes tulajdon megőrzésének érdekében zárható szekrényt kell biztosítani, amelynek a kulcsával kizárólag ő rendelkezhet. Javasolt egy leltár készítése a bekerülő ruhákról, egyéb tárgyokról annak érdekében, hogy elmenetelkor azok visszavehetők legyenek a szülő által. Indokolt, hogy a ruházat javításába, a ruházat elhasználódása szerinti újra beszerzésébe, illetve cseréjébe a szülőt, mint gyermeke ellátásában legkompetensebbet is bevonjuk. A ruházat tisztítása a szolgáltatást nyújtó feladata. A tisztításukhoz szükséges gépek, szerek beszerzése szintén a szolgáltatást nyújtó feladata. A ruhák rendezésében, elrakásában a szülő/k szabad kapacitásuk függvényében, valamint a gyermekek koruk és állapotuk függvényében szintén bevonhatóak. A ruhák javítása, rendezése, pótlása körüli munkák bevonásával a szülő szülőszerepe erősíthető.

Az ellátás során felmerülő ruházatra vonatkozó igények, szükségletek esetében, amennyiben a szülő nem tud benne részt vállalni, az otthon feladata a szükséges ruhaneműk biztosítása. Ezt a szolgáltatást nyújtók több formában biztosíthatják: személyre szólóan megvásárolhatják, biztosíthatják egy előzetesen fenntartott raktárkészletből. Vásárlás esetén eldönthetik, hogy a vásárolt ruhaneműt az ellátás végén visszavételezik, vagy az ellátott tulajdonát képezi. Fontos, hogy mind a gyermekkel, mind a szülővel beszéljünk a ruhák sorsát illetően még a vásárlás, vagy kiadás előtt. A gyermek gondozásának fontos része a ruházatának biztosítása, és a szülő véleménye, vállalása elengedhetetlenül szükséges szülői kompetenciájának megtartása érdekében.

Az átmeneti gondozás jellegére való tekintettel (nem előre látható, nem kiszámítható) szükséges az otthonnak rendelkeznie egy olyan alapruha készlettel, ami rendkívüli – krízis – helyzetekben, azonnal elérhető, bármelyik munkatárs által hozzáférhető (bármikor bekerülhet gyermek, és azonnal szükségessé válhat a számára ruházatot biztosítani).

A gyerekek személyes dolgainak megőrzését az ellátást nyújtó szabályozza (zárható szekrények). Előfordul, hogy konfliktushelyzetek adódnak a gyermekek személyes dolgainak eltűnése kapcsán. Ez minden

esetben nehéz feladat elé állítja a velük dolgozó nevelőket, gyermekfelügyelőket. Fontos a konfliktusok minél hamarabb, lehetőleg azonnal történő tisztázása. A ruhák egymás közötti cserélése, ajándékozása szintén pedagógiai kihívást jelent. Az évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés elősegítése az otthonban dolgozó szakemberek feladata. Serdülőknél jellemző a kedvelt ruhák állandó jellegű viselése, ami a ruha mosásának nehézségét eredményezi. Éjszakai szárítások, félig vizes ruhák (hűvösebb - időjárási viszonyok között - évszakban), nem megfelelő felsőöltözetek gyakran eredményeznek vitákat. Sminkek, pirszingek, tetoválások viselése, hajfestések, extrém frizurák – feszegetik mind a szülők, mind a pedagógusok, mind az otthon dolgozóinak a határait.

A személyi higiéniéhez szükséges tárgyak biztosítása; a személyi higiéniével összefüggő gondozási nevelési feladatok

A személyi higiéniéhez szükséges tárgyak biztosítása, valamint a textíliával való ellátás, a mindennapos tisztálkodáshoz, testápoláshoz szükséges feltételek, illetve 3 váltás ágynemű biztosítása a szolgáltatást nyújtó feladata a teljes körű ellátás keretén belül.

Az ellátottak számára megvásárlásra kerülnek a szükséges felszerelések: fogkefe, fogkrém, szappan, mosakodó szivacs, tusfürdő, habfürdő, sampon, balzsam, testápoló, fésű, kefe, tampon, betét, fültisztító, vatta, körömvágó, intim mosakodó, pelenka, babaápolási szerek stb.. A fentieket a különböző korosztályok figyelembe vételével szükséges beszerezni. A saját személyes tisztálkodó szerek használatára az ellátás során lehetőséget kell biztosítani.

A fentebb felsoroltak tárolása és kiosztása, a kiadás dokumentálása (ki felel érte, mikor, hogyan történik a kiosztása) az ellátást nyújtó feladata.

A kisebb gyermekek segítségre szorulnak, a nagyobbak önállóbbak (pl. 6 éves korig a felnőttek tárolják és készítik elő a fürdetéshez szükséges dolgokat, a nagyobb gyermekek számára rendszeresen kiadásra kerül egy tisztasági csomag, vagy szükség szerint a gyerekek jelzik igényüket).

Az otthon feladata az ágynemű rendszeres cseréje. Ezt előre tervezett formában kell megszervezni pontosan megnevezett időpontokban, felelősökkel.

Az átmeneti gondozás jellegére való tekintettel (nem előre látható, nem kiszámítható) szükséges az otthonnak rendelkeznie olyan alap tisztasági szer készlettel, ami rendkívüli – krízis – helyzetekben azonnal elérhető, bármelyik munkatárs által hozzáférhető.

A tisztálkodásra vonatkozó főbb szabályokat is a házirendben, és a napirendben szükséges rögzíteni.

Kinek, mikor, hol, hogyan történik:

- a reggeli készülődés, tisztálkodás – mosdás, fogmosás,
- esti tisztálkodás – fürdés, fogmosás,
- étkezések utáni fogmosások,
- hol tartják a tisztasági szereket,
- kitől, mikor, hol kapják a rendszeres tisztálkodáshoz szükségeseket,

- mi történik, ha valaki nem találja,
- saját személyes tisztálkodó szerek behozhatóak-e, hol, hogyan tarthatóak.

Amennyiben az ellátás során megfigyelhető, hogy egy gyermeknek nincsenek kialakult tisztálkodási szokásai, vagy azokat nem tartja be következetesen, akkor türelmesen és tapintatosan, de el kell azokat sajátíttatni, illetve be kell tartatni.

A gyermekek koruk és állapotuk függvényében részt vesznek az ágyneműk le- és felhúzásában. Ebbe a tevékenységbe a szülő is bevonható.

Az átmeneti otthonban gyakori, hogy a gyermekeknek pszichés gondjai vannak, neurotikus tüneteket mutatnak. Főleg kisebb korban jellemző az éjszakai ágybavizelés. Ez nagyobb odafigyelést - tapintatot igényel. Fontos, hogy a gyermekek ezt ne „hibának” éljék meg, nehogy megszégyenüljenek, csúfolódás tárgyává váljanak a többiek részéről. Fontos konzultálni a szülővel – lehetőleg még az ellátás elején, a megállapodás megkötésekor tisztázni, hogy előfordult-e, várható-e? Gumilepedők előzetes beszerzése segítség lehet. Ezekben az esetekben fontos a tünet-jellegét hangsúlyozni, a szülővel elfogadtatni, és sürgősen szakorvos felé irányítani, az orvos, valamint a pszichológus utasításait betartani, betartatni.

Tanszerek és iskolai felszerelések; oktatási, nevelési intézményekkel kapcsolatos gondozási nevelési tevékenységek; napközbeni ellátások biztosítása

Az iskolai oktatásban, szakképzésben részt vevő, felsőfokú tanulmányokat folytató gondozott gyermek számára biztosítani kell az első szakképzettség megszerzéséhez szükséges tandíjat, a tankönyveket, tanszereket és egyéb iskolai felszereléseket, valamint utazó- és kézitáskát, továbbá az iskolába járással kapcsolatban felmerülő költségeket. Szükséges biztosítani a felzárkóztatás, illetve a tehetségfejlesztés költségeit, illetve olyan eszközöket - különösen jegyet, bérletet az utazáshoz, postai költségeket, telefon használat lehetőségét -, amelyek segítségével, hozzátartozóival, illetve a törvényes képviselőjét ellátó személlyel/ személyekkel (az átmeneti gondozás során leggyakrabban a szüleivel) - rendszeresen kapcsolatot tarthat.

Lehetőség szerint biztosítani kell az állandóságot, ezért az átmeneti gondozás lehetőleg intézményváltás (iskolaváltás) nélkül valósuljon meg. Bár a törvény csak az iskolákat nevesíti, az alacsonyabb életkorú óvodásoknak legalább annyira szükséges az állandóság. Minden gyermeknek szüksége van biztonságra, állandóságra az egészséges személyiségfejlődése érdekében, és ezt az alapelvet az átmeneti gondozás során különösen figyelembe kell venni. Ha a gyermekeknek megváltozik a gondozási helye, mert az otthonuktól külön élnek, átmeneti otthonba kerülnek, akkor napközbeni intézményeik állandósága még fontosabb lehet számukra.

Az intézményekbe járáshoz szükséges közlekedési módot a szülővel már az ellátás kezdetén szükséges rögzíteni a pontos útvonal, a közlekedési eszközök, átszállások, az úttesten való átkelések, valamint a gyermek állapotának és korának figyelembe vételével. Ha a kísérettel közlekedő gyermek kísérését a szülő nem tudja vállalni, a szolgáltatást nyújtó feladata a kíséret biztosítása.

A tankönyveket, taneszközöket elsősorban azokkal kell biztosítani, amelyeket a szülő az ellátás kezdetén átad. Azokat az eszközöket, felszereléseket, amelyek hiányosak, nem megfelelőek, illetve nincsenek meg, a szülővel történő egyeztetés alapján szükséges pótolni. Amennyiben a szülő nem tud benne részt vállalni, az ellátást nyújtó feladata a taneszközök, felszerelések pótlása.

Biztosítani kell a felzárkóztatás, illetve a tehetségfejlesztés költségeit. Az oktatási nevelési intézményekben folyó foglalkozásokat, azok költségeit (korrepetálás, fejlesztés, felzárkóztatás, tehetséggondozás), az átmeneti gondozás alatt is folyamatosan biztosítani szükséges. Lehetőség szerint minden, a gyermek érdekét szolgáló - oktatási nevelési intézmények által szervezett - tevékenységet folyamatosan biztosítani szükséges, nem indokolt a megszakításuk a gondozás alatt (napközi).

Az iskolai programok: osztálykirándulás, erdei tábor, a szülővel történő megállapodás tárgyát képezik. Amennyiben a program indokolt a gyermek fejlődése szempontjából, és erre nincs a családnak fedezete, az átmeneti otthon - lehetőségeihez képest - átvállalhatja (részben vagy egészében) ennek biztosítását.

Biztosítani kell olyan eszközöket, - jegyet, bérletet, levelezési és telefonköltségeket melyek segítségével a kapcsolattartás a családdal, hozzátartozókkal megvalósul. Havi rendszerességgel diákberlet vásárlása szükséges az iskoláskorú gyermekek számára.

Az ellátást nyújtó az ellátás megkezdése után (ha az előreláthatóan meghaladja az egy hónapot) rövid időn belül felveszi a kapcsolatot a gyermek oktatási nevelési intézményével. Érdeklődik a gyermek iskolai helyzetéről, tanulmányi eredményeiről, hiányzásairól. Az otthon nevelője a gyermek meglévő ismereteire támaszkodva készít egy tervet, ami magában foglalja a felzárkóztatásra, fejlesztésre, illetve, a korrepetálásra szoruló területeket, és egyénileg, illetve kiscsoportos helyzetekben foglalkozik a gyermekkel.

A családdal való kapcsolattartás céljára telefonálási lehetőséget szükséges a gyermekek rendelkezésére bocsájtani előre tisztázott keretek között: - mikor, hová, hogyan lehet telefonálni.

Az átmeneti gondozás jellegéből adódóan nem iskolai évhez igazított. Az esetek többségében a tanköteles ellátottak bekerülésükkor már valamilyen oktatási nevelési intézményben járnak. A nem tankötelesek egy részénél (az öt év alatti gyermekek) előfordul, hogy nem részesülnek napközbeni ellátásban. Ezen gyermekek esetében a szülő bevonásával el kell dönteni, hogy mi szolgálja leginkább a gyerek érdekét, milyen szolgáltatást biztosít napközben a gyermekek átmeneti otthona, mit tud a szülő a gyermekével napközben tenni, illetve mennyire érett a gyermek

arra, hogy társas közegbe – bölcsődébe járjon. Ha megoldható a bölcsődei ellátás, és ez a szülő számára is elfogadható (gyakori, hogy kifejezetten szükséges), kezdeményezni kell az igénybevételét, szükség szerint segíteni kell a szülőt a gyermek beszoktatásának ideje alatt. Lehetőleg a szülő lakóhelye, munkahelye, munkabeosztása figyelembe vételével a számára optimális intézményt kell választani, arra készíteni fel, hogy a gyermek hazakerülése után is zökkenőmentesen folytatódjon az ellátása. A gyermek számára az állandóság biztosítása, az intézményváltás elkerülése fontos szempont.

A gyermekjóléti szolgálat biztosíthatja a gyermek és családja számára azokat a szolgáltatásokat, melyet az átmeneti gondozás intézménye nem hivatott biztosítani, de a gondozás hatékonysága érdekében szükséges azok igénybe vétele:

- mentális, pszichés ellátás a szülői szerep erősítésére (pszichológus, pszichiáter, pár-, családterápia, szakambulancia), gyermekgondozási, nevelési tanácsadás;
- gyermekek számára szervezett csoportos foglalkozások, iskolai szociális munka;
- kulturálódáshoz, játékhoz, sporthoz szükséges eszközök és indokolt költségek. Szabadidő szervezése, kulturált eltöltésével összefüggő gondozási nevelési feladatok.

Az ellátást megelőzően folyó szabadidős foglalkozásokat - sportfoglalkozásokat, szakkörök - az átmeneti gondozás alatt is folyamatosan biztosítani szükséges. Lehetőség szerint minden, a gyermek érdekét szolgáló szabadidős tevékenységet folyamatosan biztosítani szükséges, nem indokolt a megszakításuk a gondozás alatt. A gyermek kísérete, az ellátás költsége a szülővel történő megállapodás tárgyát képezi, a szülő akadályoztatása esetén az ellátást nyújtó feladata.

Az ellátást nyújtónak rendelkeznie szükséges olyan sportszerekkel, játékeszközökkel, szabadidő eltöltéséhez szükséges felszerelésekkel, könyvekkel, amelyek ösztönzően hatnak, és könnyen elérhetőek az ellátottak számára.

Az ellátást nyújtó szabadidős tevékenységeket szervez, melyek az ellátottak egészséges fejlődéséhez hozzájárulnak. A programok kiválasztásában, szervezésében a gyerekek koruk és állapotuk függvényében részt vesznek.

A gondozott gyermek szabadidejének hasznos eltöltése érdekében megfelelő szabadidős programok szervezése szükséges. A programok szervezésekor figyelemmel kell lenni a családi programokra. Figyelni kell arra, hogy az otthon programjai ne a családi programok rovására valósuljanak meg. A szabadidő tervezésénél figyelembe kell venni a gyermekek igényeit, kéréseit. A szabadidős tevékenység jelentős részét ne a televíziózás töltse ki. Ezért pontosítani szükséges a televízió-nézés szabályait. Ki, mikor, mit nézhet. Vonzóbb, érdekesebb programokat kell megajánlani. Törekedni kell a kompromisszumos megoldásokra a korosztály igényeinek figyelembevételénél.

Ugyancsak előre szükséges pontosítani a sporteszközök, játékeszközök használatának szabályait (ki mikor, hol, hogyan használhatja, ki felel érte, átadás, átvétel formái, a keletkezett kár kit, hogyan terhel).

A gyermekjóléti szolgálat biztosíthat a család számára olyan szolgáltatásokat, melyek a gondozás hatékonyságát növelhetik, hozzájárulnak a gyermek hasznos szabadidő eltöltéséhez: szabadidős programok szervezése gyermekek számára (játszóház, nyári tábor, csoportfoglalkozások, stb.).

A különleges, vagy speciális ellátásra szoruló gondozott gyermek számára szükséges és indokolt eszközök

A működési engedélyben meg kell határozni azt az ellátotti létszámot, amelynek erejéig a gyermekek átmeneti otthona speciális, vagy különleges ellátást igénylő gyermekeket lát el, vagy rendelkezik olyan csoporttal, amelyben kizárólag speciális, illetve különleges ellátást igénylő gyermekeket lát el. A különleges, vagy speciális ellátásra szoruló gondozott gyermek számára a fejlődéséhez, illetve fejlesztéséhez, a gyógyulásához, rehabilitációjához, terápiájához szükséges és indokolt eszközök beszerzéséről a szolgáltatást nyújtó (fenntartó) gondoskodik.

Különleges ellátás biztosítása

Különösen indokolt a 3 év alatti gyermekeket, valamint fogyatékosága okán különleges ellátást igénylő gyermekeket az anyával együtt ellátni. Együttes ellátásuk esetén biztosítani szükséges a számukra a külön helyiségeket. Az átmeneti gondozás során a gyermekek kerülhetnek olyan állapotba (pl. betegség), ami egy időre indokolja az anya fogadását az otthonban.

Speciális problémákra adandó válaszok (bűnelkövetés, magatartászavar, viselkedészavar, alkohol-, drogfogyasztás, egyéb szenvedélyek, iskolakerülés, csavargás, tulajdonhoz, pénzhez való viszony, szexualitás)

A speciális problémákra adandó válaszok érdekében az átmeneti gondozást nyújtónak rendelkeznie szükséges azonnali pszichológiai segítség nyújtására, pszichológiai konzultációra alkalmas szakemberrel (pszichológussal, pszichopedagógussal). A gyermekjóléti szolgálat családgondozója koordinatív szerepet tölt be a speciális ellátás szervezésében az ilyen jellegű problémával küzdő átmeneti gondozásban lévő gyermekek esetében.

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója mind a különleges ellátást, mind a speciális ellátást igénylő gyermek családjának segítséget nyújt a megfelelő (terápiás, szakorvosi, fejlesztő stb.) ellátásokhoz való hozzájutásban, támogató szolgáltatások, programok igénybevételéhez.

Zsebpénz biztosítása, a zsebpénzzel összefüggő gondozási nevelési feladatok

A 3 éven felüli gondozott gyermeket személyes szükségleteinek kielégítésére havonta zsebpénzzel kell ellátni. A zsebpénz havi összege nem lehet kevesebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének

- a) 5%-ánál a 3-10 éves,
- b) 13%-ánál a 10-14 éves,
- c) 18%-ánál a 14 év feletti

gyermek esetében.

A gondozott gyermek zsebpénze felhasználásáról maga dönt. A 3-6 éves korú gondozott gyermek, valamint az a gyermek, aki fejlesztő felkészítésben való részvételre kötelezett, részükre a zsebpénz nem kerül kifizetésre, de biztosítani kell személyre szóló felhasználását.

A zsebpénz beosztása, a személyes szükséglet felismerése pedagógiai lehetőséget rejt magában. A gondozott gyermek zsebpénze felhasználásáról maga dönt, de a döntésében segítséget nyújtani nevelési feladat. A hat éven aluli gyermekek számára ebben külön segítséget kell nyújtani. A folyamatba a szülő is bevonható, együtt lehet beszélni a gyermek igényeiről, szükségleteiről. Az otthon munkatársa ezzel segítséget nyújthat a szülőnek gyermeke igényeinek és szükségleteinek felmérésében.

A zsebpénz kiszámolása havi, napi lebontásban a gyermek életkorának, valamint az ellátásban töltött időnek megfelelően az otthon feladata. Ha a gyermek nem volt ellátásban egy teljes hónapot, úgy a zsebpénz kiszámolása az ellátási napokra terjed ki.

A zsebpénz kiadása, a rendeletekben előírt nyilvántartás vezetése az otthon feladata. A gyermek aláírja a nyilvántartást a felvett zsebpénz összegéről. 3-6 éves gyermek esetében is szükséges dokumentálni a személyre szóló felhasználást, bevonva a szülőt (pl. ő vásárolja meg a gyermeke számára az előre megbeszélteket, és át is adja a gyermekének). A zsebpénz átadása történhet egyszerre a teljes havi összeg, történhet részletekben: heti lebontásban annak megfelelően, hogy miben állapodott meg a gyermek, a családgondozó, illetve a szülő a gondozási terv készítése során. A nyilvántartásokat ennek megfelelően kell vezetni, a gondozott gyermek a pénzfelvételét mindenkor aláírja, részletekben történő kifizetés esetén minden részlet külön kerül átadásra, aláírásra.

A gyermekek felügyelete

A gyermekek felügyelete a gondozás egyik legalapvetőbb feladata. A felügyelet alatt értendő a gyermekekre való folyamatos rállátás (nem fizikai értelemben véve). Ez jelentheti az állandó folyamatos megfigyelést, és a személyes rendelkezésre állást.

- Folyamatos megfigyelés: a gyermek felügyeletét végző pontosan tudja, hogy a felügyeletére, gondozására bízott gyermekek hol tartózkodnak, milyen állapotban vannak, milyen tevékenységet folytatnak.

- Rendelkezésre állás: - amennyiben szükség van a személyes jelenlétére (akár ő maga érzékeli, akár a gyermek jelzi, kéri) lehetőleg azonnal, akadályoztatása esetén rövid időn belül a gyermek rendelkezésére áll.

A felügyelet intenzitása függ a gyermek korától és állapotától. A felügyelet biztosításának feltétele az elegendő számú gyermekfelügyeletet ellátó munkatárs egyidejű jelenléte. A felügyelet biztosításánál tekintettel kell lenni a gyermekek létszámára, a gyermekek korára és állapotára – a különleges ellátást, speciális ellátást igénylő gyermekekre, széles korosztályt magában foglaló gyermekcsoportra. Általában elmondható, hogy az átmeneti gondozást nyújtóknak az ellátás elégséges kivitelezéséhez nem lehet – vagy csak ritkán – több gyermek ellátását, gondozását, felügyeletét egyetlen szakemberre bízni.

A gyermekek ápolása

Törekedni kell az állandóságra. A gyermekek átmeneti gondozása során a gyermek egészségügyi ellátását - lehetőség szerint - egészségügyi szolgáltatást biztosító váltása nélkül kell megoldani. Bár a törvény csak az iskolákat nevesíti, az egészségügyi ellátás állandósága legalább annyira szükséges (védőnő, gyermek háziorvos). Minden gyermeknek szüksége van biztonságra, állandóságra egészséges személyiségfejlődése érdekében. Ezt az alapelvet az átmeneti gondozás során különösen figyelembe kell venni. Az a védőnő, vagy gyermekorvos, aki a gyermeket esetleg születése pillanatától ismerte, sok olyan értékes információval, tapasztalattal bír, amit egy idegen szakembernek hosszabb idő alatt sem biztos, hogy sikerül megszereznie.

1. Bekerülésükkor közvetlenül szükséges megvizsgálni, megvizsgáltatni A fertőző betegségek felderítése, a kezelés minél hamarabb elkezdése a beteg gyermek, valamint a többi ellátott védelme érdekében.

2. Betegségük során ápolni

A gyermeket betegsége esetén haladéktalanul orvosi ellátásban kell részesíteni. A szülőt ennek érdekében minél hamarabb értesíteni szükséges. A szülő akadályoztatása esetén az ellátást nyújtó gondoskodik a gyermek orvosi ellátásáról. Az orvos által előírtakat a gondozás során maradéktalanul betartani, az előírt gyógyszereket megvásárolni az ellátást nyújtó feladata.

Az ellátottak véleménynyilvánításának, önszerveződésének segítése

Az ellátást nyújtó gondoskodik a rendszeresen (heti) megszervezett gyermek önkormányzat működéséről.

- Az ellátottak számára szükséges megszervezni egy olyan fórumot (diákönkormányzat, gyermekönkormányzat stb.), ahol teret kapnak saját véleményük megformálására, nyilvánítására.

- Előre szükséges közölni azoknak a dolgoknak a körét, amelyben aktívan részt vehetnek, javaslattal élhetnek (étrend készítése, szabadidős programok tervezése stb.).

Az általuk javasoltakat szükséges figyelembe venni, kompromisszumos megoldások kialakítására kell törekedni.

- A rendszeresen megtartott fórumon megbeszélhetővé válnak mindazok az események, amelyek az egész közösséget érintik, és amelyek az ellátottak közös ügyei.
- Lehetőség van a konfliktusok az egész közösségre tartozó részének a megbeszélésére, a munkatársak és gyermekek közötti konfliktusok megbeszélésére. Lehetőség van minden olyan rendkívüli esemény tisztázására, amelyben a gyermekközösség is érintett.

Lépései:

- a gyermekek fórumának megszervezése: a fórum működésének, szabályainak megalkotása a gyermekközösség által – a szakemberek feladata a folyamat segítése,
- heti rendszerességgel:
 - o a fórum előkészítése (megbeszélni valók, napirend, résztvevők) – szükség szerint segíteni a folyamatot,
 - o a fórum megtartása: – a megbeszélések, kérések, kérdések, lehetőség szerint válaszok megtörténte – szükség szerint segíteni a folyamatot,
 - o a meg nem válaszolt kérések, kérdések továbbítása – a következő alkalomra,
 - o az esemény dokumentálása – lehetőleg egy gyermek által.

A munkafolyamat elemeinek megosztása

A különböző feladatot végző szakemberek között pontos munkamegosztás szükséges. Ebben előre meg kell állapodni. A munkamegosztás nevesítése fontos a munkát végzőnek, és a gyermeknek is (ki foglalkozik most vele, kihez milyen problémával fordulhat). A gondozás folyamán az átmeneti otthonban a szülővel történő kommunikáció nem folyhat parttalanul – bármikor és bárki által. A szülő nehezebben megnyerhető, partneri viszonyát gyengíti, ha több szakember kommunikál vele párhuzamosan. A folyamatot egy – maximum két – szakember kompetenciájába érdemes helyezni.

A gyermekkel megállapodásokat előre tisztázott keretek, határok között, az arra kijelölt maximum két szakember köthet. A megállapodások komolyságát, hitelességét csökkenti, ha többen, rögtönözve kötnek különböző megállapodásokat vele.

Az otthonban zajló folyamatok figyelése, segítése, a gyermek feladatvégzésének ellenőrzése, egységes álláspont közvetítése viszont minden, gyermekkel foglalkozó szakember feladata.

Krízis ellátás. Az átmeneti gondozás során bármikor történhet rendkívüli esemény – erre előre kidolgozott tervet (forgatókönyvet) kell készíteni (mit tesz a fogadó, kit értesít, a kríziskezelés hogyan, milyen formában valósul meg). A hirtelen, krízishelyzetben bekerülő gyermeket az ellátást nyújtó nem ismeri, előzetes információja nincs róla (nem biztos, hogy van családgondozó, esetleg nem tud róla, nem felkészült) nincs tudása a működésükről. A gyermek ebben a számára szokatlan élethelyzetben – sokszor első alkalommal van a szülőtől külön – rendkívüli magatartást is mutathat (nehezen megnyugtatható, dühönghet) -, nagyobb odafigyelést igényelnek. A krízisellátás (ez alatt nem, illetve nem csak a bántalmazás okán menedéket keresők értendőek) megszervezése fontos feladata a szolgáltatást nyújtónak.

Információáramlás

Az átmeneti gondozást nyújtónak fontos egységes szemléletet kialakítani és közvetíteni, a lényeges információkat minden szakemberhez eljuttatni. Ennek érdekében ki kell alakítani az információáramlás folyamatát. Több és többféle feladatot ellátó szakember dolgozik együtt folyamatos és folytonos, megszakítás nélküli munkarendben (a nevelő, pedagógus munkarendje a vonatkozó törvényeknek megfelelően – pedagógusi munkarend; talán ő az egyetlen szakember, aki szorgalmi időszak minden hétköznapi délutánján kapcsolatban van a gyermekkel).

Minden, a gyermekek felügyeletét, gondozását érintő jelentős eseményt dokumentálni kell (üzenő füzet, átadó füzet).

Követni kell minden egyes gyermek gondozási folyamatát, a gyermekkel kapcsolatos eseményeket dokumentálni kell annak érdekében, hogy a gondozási, nevelési folyamat követhető legyen.

Az információáramlás speciális formája az esetmegbeszélés is.

Intézmények közötti együttműködés

A gyermekjóléti szolgálat, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai és az átmeneti gondozás szakemberei között rendszeres a kommunikáció, az információk átadása.

Szükség szerint közös megbeszélést tartanak a család (ha életkora és fejlettsége lehetővé teszi, a gyermekkel együtt) részvételével. A megbeszélés témái:

- gondozás során megvalósultak közös értékelése,
- további teendők,
- a feladatok egyeztetése,
- az aktuális problémák feltárása,
- megoldások keresése,
- megállapodások kötése és rögzítése.

5.2.2.2. A gyermekekkel és családjaikkal folyó segítő munka

Az alkalmazkodás (beszokás)

A gondozási folyamat első hónapja. Amennyiben rövid távú gondozásra kerül sor, úgy ez idő alatt a gondozás le is zajlik. Megkönnyíti a helyzetet, ha a gondozás tervezhető volt, és így a bekerülést előzetes ismerkedés, felkészülés előzte meg.

A gyermek kora és állapota meghatározó. Alacsonyabb életkorú gyermek általában nehezebben tudja elfogadni megváltozott élethelyzetét. A gyermekkel korának és állapotának megfelelő szinten szükséges közölni, hogy mi történik az életében (miért került sor az ellátásra, mi fog az ellátás alatt történni velük, előreláthatóan meddig tart, mi kell, hogy történjen ahhoz, hogy újra hazamehessen). A kapcsolattartásról is beszélni kell vele, hogy előre tudja, mikor fog rá sor kerülni. A „kegyes hazugság” nem célravezető, ezt a szülőkkel is el kell fogadtatni.

A gyermek

Elfoglalja a helyét (az ágyát, a zárható szekrényét, asztalát, fiókját) a gyermekek átmeneti otthonában. Bemutatkoznak a lakótársak, szobatársak, ő is nekik. Szükség esetén ezt a folyamatot segíteni kell. A gyermek idegenül mozog, szüksége lehet útmutatásra, visszajelzésre, több figyelmet igényelhet. Segíteni kell a gyermekek közé való beilleszkedését. Konfliktus esetén lehetőleg azonnal reagálni kell, megbeszélést kell kezdeményezni, támogatni őket a megoldásban. A gyermek számára érthetően közölni kell a házirendet konkrét tevékenységekre lebontva: étkezések időpontja, mikéntje, tisztálkodás időpontja, mikéntje, esti fekvés (korosztály szerint), reggeli kelés, ágyazás, rendrakás, gyermektanácskozások időpontja, szabadidő eltöltésére vonatkozó szabályok – játékeszközök használata, tv nézés rendje, számítógép használat formája stb.. Megállapodásra kell jutni saját napirendjét illetően is konkrét tevékenységekre lebontva: óvodából, iskolából való hazatérés időpontjai, közlekedés módja (ki fogja elhozni), a családjával történő kapcsolattartás (kivel, mikor, fog találkozni).

A beszokás fázisának végére a gyermek megismerte az otthon működését, házirendjét, szabályait, életkorának megfelelően ismeri az elvárásokat. Tisztában van a jogaival és kötelességeivel, megismerte a többi gyermeket, helye van a gyermekek között. Megismerte az otthonban dolgozó összes felnőttet, tudja, hogy kihez, miért, mikor fordulhat. Megszokta a családjával való kapcsolattartást, korának, állapotának függvényében megértette, hogy miért kell átmenetileg itt élnie, megszokta a saját napirendjét. Az átmeneti otthon élete kiszámítható, előre látható számára. A gyermekben relatív biztonságérzet alakult ki.

A szülő

Szembesült azzal a helyzettel, hogy mindennapjai a továbbiakban gyermekétől külön zajlanak. Gyakori, hogy eleinte bizalmatlan, gyanakvó az otthonnal szemben még akkor is, ha ő kérte az ellátást, tájékoztatást kapott róla. Eddig elméleti síkon tervezte az ellátást, most pedig a gyakorlatban tapasztalja meg. Fontos hangsúlyozni, hogy továbbra is ő a gyermeke törvényes képviselője, ő „rendelkezik felette”. A gyermeke körüli teendőkbe - amennyire az elfoglaltsága, helyzete engedi - szükséges minél aktívabban bevonni. Kicsi gyermek esetében rá lehet bízni a gyermek ellátásának egyes tevékenységét - amikor elfoglaltsága ezt engedi - és segíteni azt. Érdemes ösztönözni arra, hogy lehetősége szerint - állandó jelleggel, vagy alkalmanként - hozza, vigye az intézményekbe a gyermekét, fürdesse, játsszon vele, vigye levegőzni, játszótérre, öltöztesse, vetkőztesse, ruháit pakolja, készítse ki, szekrényét rendezze, mesét olvasson neki, stb.. A szülői kompetenciát erősíteni, támogatni, visszajelzéseket adni a gondozás folyamán végig fontos, de ebben a kezdeti fázisban a legszükségesebb. Az intézményekkel való kapcsolattartás elsősorban a szülő feladata. Ő megy osztályfőnöki órákra, érdeklődni az iskolába, óvodába. Ha a gyermeke beteg, ő vigye orvoshoz, s csak akadályoztatása esetén az otthon munkatársa. A beszkokás fázisának végére a törvényes képviselő (szülő vagy gyám) megismerte az otthon működését, házirendjét, szabályait, elvárásait, és juttatásait. Tisztába van jogaival és kötelességeivel, megtapasztalta a szolgáltatás alatt is nyújtandó törvényes képvisellel járó jogokat és feladatokat. Megismerte az otthonban dolgozó munkatársat, tudja, kihez milyen problémával, mikor fordulhat. Megszokta a gyermekével való kapcsolattartást, az átmeneti otthon működése számára már kiszámítható, előre látható. Kialakult a bizalma, biztonság érzete, hiteles segítségként fogadja el az otthont.

Védelemben vétel során kötelezettek esetében - akik önként nem szerették volna igénybe venni az ellátást, de hatósági nyomásra elfogadták azt - az első hónapnak még nagyobb jelentősége van, ez alatt az idő alatt alakulhat ki és szilárdulhat meg a kezdetben hiányzó bizalom.

Az ellátást nyújtó szakmai team

Team munkában dolgozva megismeri a gyermeket és családját. A bekerülés után közvetlenül tájékozódik arról, hogy van-e a gyermeknek valamilyen fertőző, vagy terjedő betegsége. Ha van, a szülővel együtt segítséget nyújt annak kezelésében. Intenzíven segíti a gyermek alkalmazkodását az otthonban, a szülő együttműködését gyermeke ellátásában, gondozásában. Elősegíti a kapcsolattartást. Hangsúlyozza az egyéni napirendet, segít a bekerülőknél elfogadni és megérteni a házirendet. Megfigyeli a gyermeket, a szülő és gyermek kapcsolatát. Amennyiben a szakmai team valamely tagja valamilyen fontos sajátosságot, gondot, vagy rendellenességet tapasztal, úgy rögzíti azokat annak érdekében, hogy az egyéni gondozási nevelési terv készítésénél ki

lehesen rá térni (alvászavarok, evés zavarok, magatartás zavarok, tanulási zavarok, egészségügyi problémák, beilleszkedési problémák, felszerelések, tanuláshoz szükséges eszközök megléte stb.).

Felveszi a kapcsolatot a gyermeket ellátó intézményekkel, melyek részt vesznek a gyermek ellátásában, kezelésében, oktatásában, nevelésében, melyek fontosak lehetnek a felmerült probléma megoldásában. Az esetvivő – a gyermekek átmeneti otthona vezetője, nevelője, vagy családgondozója - rendszeres kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával, tájékozódik az előzményekről és tájékoztatja őt az otthonban tapasztaltakról. A beszokás fázisának végére az otthon szakmai teamjének kialakult képe van a gyermek működéséről, a gyermek és családja közötti kapcsolatról, a gyermek bölcsődei, óvodai, iskolai rendszerben való működéséről, kortárskapcsolatairól. Felvette a kapcsolatot, és együttműködik a gyermekkel dolgozó oktatási, nevelési intézmények szakembereivel, a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával. Kialakult képe van a jelenlegi, és a mögötte meghúzódó problémákról, felkészült az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítésére.

A gyermekjóléti szolgálat

Alapellátás keretében történő gondozás esetén

Amennyiben a szülő kérésére a gyermekjóléti szolgálat családgondozója (esetgazda) segítette a gyermeket az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban, a továbbiakban is segítséget nyújt a szülőnek sorsuk mielőbbi rendeződéséhez.

A beszokás fázisában segíti a szülőt az új helyzet elfogadásában, a gyermekkel való kapcsolattartásban. A családgondozó feladata támogatni a szülőt szülői szerepének megőrzésében, kompetenciája megtartásában.

Az átmeneti gondozást igénybevevő gyermek és szülője a bekerülést követően is igénybe veheti a gyermekjóléti szolgáltatásokat.

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója a beszokás folyamatában esetkonferenciát hívhat össze, ahol a család külső és belső erőforrásai feltérképezésre kerülhetnek, így közös gondolkodás és tervezés előzheti meg a gondozási terv elkészítését.

Védelembe vétel keretében történő gondozás esetén

Amennyiben a gyermek védelembe vételével együtt a települési jegyző kötelezi a szülőt az átmeneti gondozás igénybevételére, úgy a szülői önkéntesség nem jelenik meg a szolgáltatás igénybevételénél. A gyermek beszokása a gyermekek átmeneti otthona életébe és a szülő együttműködése ebben az esetben nem egyértelmű. Az átmeneti gondozás fontos alapelve az önkéntesség, melynek hiánya a gondozás kimenetelét erősen negatív irányban befolyásolhatja.

A gyermekjóléti szolgálat kirendelt családgondozójának feladata, hogy a védelembe vételi határozat jogerőre emelkedését követő 15 napon belül egyéni gondozási-nevelési tervet készítsen a családdal a „Gyermekeink védelmében” elnevezésű nyilvántartási rendszer megfelelő adatlapján.

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója az átmeneti gondozás szakmai teamjével ebben az esetben a védelembe vételi tárgyalást követően a család bevonásával megbeszélést tart, ahol megtörténik az előzmények ismertetése, a lehetőségek mérlegelése, a közös gondolkodás a gyermek érdekében. A szakmai cél ebben az esetben is a gyermek saját családjába történő visszagondozása.

A gyermek átmeneti gondozásának terve illeszkedik a védelembe vétel kapcsán összeállított egyéni gondozási-nevelési tervhez.

A kirendelt családgondozó feladata felhívni a szülő, illetve a gyermek figyelmét arra, hogy a védelembe vétel sikertelensége esetén a gyermekvédelmi gondoskodás más eszközének alkalmazására kerülhet sor.

A beszkás folyamatában mind az átmeneti otthon szakmai teamjének, mind a gyermekjóléti szolgálat kirendelt családgondozójának intenzív gondozási teendők vannak a gyermekkel és a családdal az együttműködés kialakításában. A gyermekjóléti szolgálat családgondozójának, mint hatóság által kirendelt családgondozónak kell az erőteljesebb, kötelező szerepet vállalnia a gondozási tevékenységben. Az átmeneti gondozás szakmai teamjének elsősorban segítenie kell a gyermek beilleszkedését, alkalmazkodását és a szülő bevonását gyermeke körüli teendőkbe, segíteni őt szülői szerepe megőrzésében.

A szakemberek közötti kapcsolattartás a védelembe vétel keretében történő gondozás során rendszeres: személyes kapcsolat, telefonos konzultáció. A gyermekjóléti szolgálat a jelzőrendszer tagjaival rendszeres kapcsolatot tart, a szükséges megbeszéléseket megszervezési.

5.2.3. Az ellátás indoka

A probléma háttérében álló okok feltárása

A gyermek ellátása mellett hangsúlyt kap azon gondok megnevezése, amelyek az átmeneti gondozáshoz vezettek, és azok megoldása annak érdekében, hogy a gyermek minél hamarabb visszatérhessen otthonába.

Az átmeneti gondozás során rendszerszemléletű megközelítéssel meg kell érteni a gondozás háttérében meghúzódó (gyakran bonyolult) okokat, összefüggéseket. Ezek az intenzív gondozás során nyilvánvalóvá, észrevehetővé válhatnak. Az ellátást nyújtó feladata ezen összefüggések feltérképezése és közvetítése a szülő és a családgondozó felé a probléma megoldása, a család működésének és a gyermek ellátásának jobbítása érdekében.

A gyermekek átmeneti otthonának a feladata olyan életteret biztosítani, ahol azok az ellátottak, akiknek magatartási viselkedési problémáik vannak, módjukban áll, lehetőségük van a hibás szociális működésük korrigálására, átalakítására.

Külön kell szólni a magatartási zavarokkal, illetve szenvedélybetegséggel küzdő, általában 12 év feletti gyermekek ellátásáról a gyermekek átmeneti otthonában:

Optimális ellátásuk érdekében az átmeneti gondozást nyújtónak szükséges rendelkeznie pszichológiai ismeretekkel rendelkező munkatárssal (pszichológus, pszichopedagógus), vagy azonnal igényelhető ilyen jellegű szolgáltatásra.

A szolgáltatást nyújtónak e gyermekek ellátására vonatkozóan egységes nevelési koncepciót kell kialakítani. Ezeknek a gyerekeknek nyújtott átmeneti gondozás folyamata eltér az összes többitől abban, hogy az ellátás oka nem kívülálló – lakás, szülő problémái stb. – hanem maga a gyermek magatartása, viselkedése. Az átmeneti gondozás akkor lesz sikeres, ha ebben tud változást elérni. Ennek érdekében intenzíven dolgozik magával a gyermekkel is.

A szülő, a család és a gyermek felé már a gondozás elején szükséges egyértelműen közvetíteni az otthon, alapelveit, szabályait.

A gyermekek átmeneti otthona a magatartás problémát tünetként fogja fel, így elsősorban kezelésben és nem büntetésben gondolkodik (magát az átmeneti gondozást sem lehet büntetésként felfogni).

Fontos a probléma hátterének a feltárása, és ennek érdekében az egész családnak együtt kell működni (nem elfogadható, hogy a gyermekkel van probléma, az ő feladata a megoldása is). A rendszer összes tagjának szükséges dolgoznia, változtatnia az eddigi működésén, a megoldás – a gyermek magatartásának változása érdekében.

A gyermekek átmeneti otthona pontos tájékoztatás ad a szolgáltatás tartalmáról, formájáról, kifutásainak a lehetőségéről (a házirend pontjait – benne a gyermek jogaival és kötelességeivel) úgy a szülő, mint a gyermek számára.

A gyermek jelenléte, aktív együttműködése a megállapodások, szerződések, tervek készítésénél, felülvizsgálatánál elengedhetetlen. Az otthon a gyermeket az együttműködés során partnerként kezeli, a gyermek beleszólhat az őt érintő dolgokba, véleményt nyilváníthat, és ezt (ésszerű határokon belül) figyelembe kell venni. Minden megállapodást írott formában is rögzítenek, azt minden érintett fél aláírja, és minden fél számára készül egy külön példány (így a gyermek számára is). Az otthon szülővel és a gyermekkel közösen (kompromisszumok kötésével) alakítja ki a gyermek pontos napirendjét, határokat, kereteket - ami mindenki számára elfogadható.

Az elvárások konkrét lépésekre lebontva, a gyermek számára érthetően fogalmazódnak meg. A gondozási terv több hónapra is készülhet, ami a gyermek számára még átlátható. Szükséges ezt is kisebb részekre, részfeladatokra bontani – egy-két hetes időtartamokra, amiről mindannyiszor visszajelzés adható.

Előre tisztázandó, hogy amennyiben bármelyik fél a megbeszélésekben, rögzítettekben változtatni szeretne, arra mikor, hogyan, milyen formában van lehetőség.

Előre tisztázandó az is, hogy ha a megbeszélteket, rögzítetteket nem tartják be, annak mi a következménye.

Az otthon a gyermeket ellátó oktatási intézménnyel rövid időn belül felveszi a kapcsolatot, és felkéri az intézményt a lehető leghamarabbi jelzésre. Fontos a gyermek számára gyakran hiteles visszajelzést adni.

Az otthon mindig a gyermek erősségeire épít. Ha valamilyen - szociálisan adekvát- tevékenységben (sport) sikeres, fontos ennek a megerősítése, lehetőség szerinti tovább fejlesztése, az én erősítése, az önértékelésének növelése céljából.

A szakmai team tagjai időnként bizalmas beszélgetéseket kezdeményeznek. Készen állnak, ha a gyermek bármelyik szakemberrel bizalmas beszélgetést kezdeményez. A bizalmas beszélgetések célja a külső kontroll beépülésének segítése.

A rendszeresen tartott családi konzultációk a szülő és a gyermek közötti viszonyra koncentrálnak. Feladat felvilágosítani a szülőt a gyermek életkorából fakadó sajátos viselkedéséről – a serdülőkori krízisről. A konzultációk során a szakember modellt is szolgáltat arról, hogyan lehet kommunikálni, kompromisszumot kötni a sokszor nehezen kezelhető gyermekkel.

Ha a gondozási folyamat során a gyermek magatartása kedvezően változik, ezt a szülőnek mindannyiszor vissza kell jelezni. Az átmeneti gondozást nyújtónak feladata a szülőt is megtanítani arra, hogy a gyermekét kezelni tudja.

Amennyiben a felsorolt pedagógiai eszközök nem elégségesek, vagy csak részben elégségesek, pszichológiai (pszichológiai konzultáció, pszichoterápia), vagy orvosi segítség (pszichiátriai, más szakorvosi ellátás) is szükségessé válhat. A megfelelő szakember biztosítása, a megfelelő szolgáltatás megszervezése, a szülő és a gyermek motiválása az együttműködésre az esetvivő és a családgondozó feladata (a közöttük levő munkamegosztás alapján).

A gyermekek átmeneti otthona vezetője az átmeneti gondozást megszüntetheti abban az esetben, ha a gyermek a házirendet ismételten, súlyosan megsérti, ezáltal a többi gyermeket veszélyezteti.

5.2.4. Rendszeres kapcsolattartás biztosítása

A szülő és gyermeke, illetve a gyermek és család többi tagja (nagyszülők, testvérek) között

A gyermekek átmeneti otthona az ellátás során lehetőleg heti rendszerességgel (a gyermek életkorától, állapotától, a folyamat fázisától függően akár hetente többször is) biztosítja a szülő és a gyermek között a kapcsolattartás lehetőségét.

Ha a kapcsolattartásban a szülő akadályoztatva van (pl. kórházi kezelés):

- az ellátást nyújtó megszervezi a kapcsolattartást (önállóan közlekedő gyermek esetében, vagy megfelelő családtag bevonásával – szülő engedélyével)
- kivitelezzi a kapcsolattartást (elviszi a gyermeket a szülőhöz)
- amennyiben a kapcsolattartás személyesen nem valósítható meg, legalább a telefonon történő beszélgetést szükséges biztosítani.

A kapcsolattartás történhet az átmeneti otthonon belül és történhet az átmeneti otthonon kívül, a család lakásán, vagy rokonok barátok lakásán. Történhet hét közben vagy hétvégén.

Ha a kapcsolattartás során problémák merülnek fel, ha a kapcsolat a szülő és a gyermeke között konfliktussal terhelt, az otthon segíti a feszültségek csökkentését, a konfliktusok feloldását (az otthonon belül lehet biztosítani szakembert, elkülönített, nyugodt légkörű helyiséget).

5.2.5. Konzultáció biztosítása

A szülő és az átmeneti gondozást nyújtó szakember (esetvivő) között - a gyermeket érintő problémák, gondozási, nevelési feladatok vonatkozásában

A gyermekek átmeneti otthona az ellátás során lehetőleg heti rendszerességgel (a gyermek életkorától, állapotától, a folyamat fázisától függően akár hetente többször is) biztosítja a konzultációs lehetőséget az esetvivő és a szülő között a gyermek ellátását, gondozását, nevelését, fejlődését érintő kérdések, és az egyéni gondozási-nevelési tervben megfogalmazottak vonatkozásában.

Ha a szülő nem tudja e lehetőséget igénybe venni (pl. kórházban fekszik), az esetvivő keresi fel, illetve telefonon biztosítja a konzultáció lehetőségét. A konzultációkon jellemzően a gyermek is részt vesz (korának, állapotának, valamint a folyamat jellegének függvényében).

A szülővel történő konzultáció során az otthon elősegíti a családon belüli kapcsolati problémák rendezését (szülő és gyermeke, gyermek és más családtagok, gyermek és más együtt élő személyek, szülő élettársa, férje, felesége) között. Ezekbe a konzultációkba az érintett feleket is szükséges bevonni. Ha a konfliktus rendezése meghaladja az átmeneti otthon szakembereinek kompetenciáját, külső szakember bevonása, vagy erre szakosodott intézmény szolgáltatásainak biztosítása (pl. nevelési tanácsadó: családterápia) válik szükségessé. A megfelelő szakember biztosítása, a megfelelő intézmény szolgáltatásának megszervezése, szülő és gyermek motiválása az együttműködésre az esetvivő és a családgondozó feladata (a közöttük lévő munkamegosztás alapján).

A gyermekjóléti szolgálat az általa működtetett szolgáltatásokkal segítséget nyújthat a gyermek és a szülő számára a kapcsolati problémák, konfliktusok rendezéséhez (mediáció, családterápia, párterápia, segítő beszélgetés, családi konzultáció stb.).

5.2.6. Az egyéni gondozási-nevelési terv elkészítése

Az egyéni gondozási-nevelési terv konkrét feladatokból áll felelősökkel és határidőkkel. Ki, mit, mikor, hogyan tesz annak érdekében, hogy a gondozás hátterében álló gondok megoldódjanak. Az egyéni gondozási-nevelési terv megírása a gyermek, családja, a gyermekkel és családjával foglalkozó szakemberek közös feladata. Ez a terv gyermekre, családra szabott, egyéni és egyedi.

A tervkészítésben a gyermek – korának és állapotának függvényében - részt vesz. Alacsonyabb korú gyermekek esetében kevesebb feladat kerül megnevezésre (többnyire a házon belüli, és intézményekben való működésre vonatkozó feladatok), minél idősebb a gyermek, annál több olyan konkrét feladat kerülhet a tervbe, amelynek ő a felelőse. A bekerülés indoka is jelentősen befolyásolja a gyermek részvételét a tervkészítésben. A gyermek magatartásproblémája okán létrejött gondozás esetében a gyermek aktív félként szerepel a tervben, pontosan meghatározott feladatokkal.

Egyéni gondozási-nevelési terv

A gyermekek átmeneti otthonában elhelyezett gyermek egyéni gondozási-nevelési tervét a „Gyermekeink védelmében” elnevezésű adatlap-rendszer XI. Átg-1. számú adatlapja dokumentálja. Az adatlap tartalmazza azokat a feladatokat, melyekre a gondozási folyamat épül, illetve az érintett személyek felelősségét és munkamegosztását az átmeneti gondozás megszüntetése, a család életének rendezése érdekében:

- gondozás kezdete, helye;
- tervkészítésért felelős személy neve;
- bevont segítő szakemberek;
- az átmeneti gondozás oka;
- a szülő együttműködésének jellege;
- gondozás tervezett időtartama;
- a gyermek életvitelével kapcsolatos információk;
- a gyermek életvitelének tervezése az átmeneti otthonban;
- a feladatok konkrét tervezése területenként a szülő és szakember közötti feladat, illetve felelősség-megosztás rögzítésével;
- a gyermek kapcsolattartása arra jogosult személlyel, más rokonnal, baráttal.

A feladatokat célszerű apró lépésekre bontani, és a tervet sűrűn (kb. háromhavonta) felülvizsgálni.

A tervben szükséges meghatározni a szakemberek közötti együttműködést konkrét feladatmegosztással, tekintettel a gyermek alapellátásban keretében történő gondozására.

Az egyéni gondozási-nevelési terv felülvizsgálata

Az egyéni gondozási-nevelési terv a felülvizsgálat várható időpontját is tartalmazza (a felülvizsgálat szükség esetén természetesen bármikor kezdeményezhető). A felülvizsgálaton a terv minden pontját áttekintik: mi történt, mi valósult meg, mi nem, miért nem, mire van még szükség.

5.2.7. A gyermekjóléti szolgálat feladata

Alapellátás keretében folyó gondozás esetén

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója a gondozás folyamatában koordinatív szerepet tölt be, aktuális információval rendelkezik a család élethelyzetéről, körülményeiről, az esetleges változásokról, rendszeresen konzultál az átmeneti otthon szakmai teamjével és az érintett jelzőrendszeri tagokkal.

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója szervezi az esetleg összehívott esetkonferenciákat.

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója rendszeres kapcsolatot tart a családdal és a gyermekkel. A gyermekjóléti szolgálatnál lehetőséget biztosít a személyes konzultációra a szülő és a gyermek számára egyaránt.

A gyermekjóléti szolgálat biztosítja a család hozzájutását azokhoz a szolgáltatásokhoz, melyeket az átmeneti gondozás intézménye nem szolgáltat, de a család számára szükséges:

- Lakhatással kapcsolatos ügyintézés (lakáskeresés, lakáspályázat, írásbeli támogatás);
- Anyagi-megélhetési problémák rendezése (jövedelemforrások felkutatása, álláskeresés, támogatásokhoz való hozzájuttatás);
- Szabadidős programok szervezése gyermekek számára (játsszóház, nyári tábor, csoportfoglalkozások, stb.);
- mentális, pszichés ellátás a szülői szerep erősítésére (pszichológus, pszichiáter, pár-, családterápia, szakambulancia) gyermekgondozási, nevelési tanácsadás;
- Családi kapcsolatok rendezése (külső kapcsolatok feltérképezése, életvezetési tanácsadás);
- Egészségügyi ellátás (háziiorvosi ellátás, szűrővizsgálatok, szakorvosi gondozás).

Védelembe vétel keretében történő gondozás esetén

A védelembe vétel keretében történő gondozás minden esetben a gyermekjóléti szolgálat kirendelt családgondozója által dokumentált egyéni gondozási-nevelési terv alapján történik. A tervben megfogalmazásra kerülnek:

- a gyermeket veszélyeztető tényezők,
- a veszélyeztető tényezők megszüntetésére irányuló feladatok felelősökre lebontva (szülő, gyermek, segítő szakemberek,)
- a feladatok teljesítésének határideje.

A védelembe vételi adatlapot az abban feladatot vállaló személyek aláírásukkal hitelesítik. A gyermekjóléti szolgálat az elkészült egyéni gondozási-nevelési terv egy példányát megküldi a védelembe vételt elrendelő jegyző számára.

Az átmeneti gondozásban megfogalmazott gondozási terv a gyermekjóléti szolgálat védelembe vételi adatlapja figyelembe vételével készül el.

A kirendelt családgondozó a védelembe vételi határozatban rögzített, a család számára meghatározott magatartási szabályok figyelembevételével segíti a családot a gondozás során. Segíti a szülőt a gondozási, nevelési, problémák megoldásában, szülői szerepének megerősítésében, egyéb életviteli nehézségeinek leküzdésében. A gyermekjóléti szolgálat családgondozója igyekszik elfogadtatni a gyermekkel és szülőjével az egyéni gondozási-nevelési terv céljait.

A gyermekjóléti szolgálat védelembe vétel keretében biztosítja a család hozzájutását azokhoz a szolgáltatásokhoz, melyeket az átmeneti gondozás intézménye nem szolgáltat, de a család számára szükséges:

- Lakhatással kapcsolatos ügyintézés (lakáskeresés, lakáspályázat, írásbeli támogatás);
- Anyagi-megélhetési problémák rendezése (jövedelemforrások felkutatása, álláskeresés, támogatásokhoz való hozzájuttatás);
- Szabadidős programok szervezése a gyermek számára (játsszóház, nyári tábor, csoportfoglalkozások, stb.);
- mentális, pszichés ellátás a szülői szerep erősítésére (pszichológus, pszichiáter, pár-, családterápia, szakambulancia) gyermekgondozási, nevelési tanácsadás;
- Családi kapcsolatok rendezése (külső kapcsolatok feltérképezése, életvezetési tanácsadás);
- Egészségügyi ellátás (háziorvosi ellátás, szűrővizsgálatok, szakorvosi gondozás).

Amennyiben a veszélyeztetettség szülői elhanyagolás miatt áll fenn, és a családtámogatási ellátásokból a szülő nem az elvárt szinten gondoskodik gyermekéről, úgy a jegyző dönthet a családi pótlék legfeljebb 50%-áig annak természetben történő nyújtásáról.

A családi pótlék természetben történő nyújtásának lehetősége védelembe vételhez kapcsolódó intézkedés, így vagy a védelembe vétellel egyidejűleg, vagy védelembe vétel során helyzetértékelést követően a gyermekjóléti szolgálat javaslatára történik. A pénzfelhasználási tervet a gyermekjóléti szolgálat családgondozója készíti el a szülőt és a korlátozottan cselekvőképes gyermeket bevonva. A gyermekjóléti szolgálat családgondozója a gyermek átmeneti gondozása esetén egyeztet az átmeneti otthon szakmai teamjével a pénzfelhasználási tervet illetően, hiszen a gyermek szükségleteiről az ellátást nyújtó szolgáltató rendelkezik a legtöbb információval.

A családi pótlék természetben történő felhasználása esetében a jegyző eseti gondnokot jelöl ki.

Az eseti gondnok személyére elsősorban a gyermek arra alkalmas más közeli hozzátartozóját, a polgármesteri hivatal nem gyermekvédelmi, illetve gyámhatósági feladatot ellátó ügyintézőjét, az óvodai, iskolai gyermekvédelmi felelőst, a védőnőt, a családsegítő, gyermekjóléti szolgálat családgondozóját, vagy az átmeneti gondozást nyújtó intézmény családgondozóját, szakmai munkakörben foglalkoztatott alkalmazottját jelöli ki a jegyző.

A gyermekjóléti szolgálat kirendelt családgondozója együttműködik az eseti gondnokkal, segíti őt a családdal történő együttműködésben, a pénzfelhasználási terv megvalósításában.

A gyermekjóléti szolgálat családgondozója az átmeneti gondozó intézmény szakmai teamjével együttműködve - a lehető legkisebb beavatkozás elvét követve - a családdal közösen igyekszik elérni, hogy a családi pótlék feletti szülői rendelkezési jog minél rövidebb, csak legszükségesebb ideig kerüljön korlátozásra. A jegyző a családi pótlék természetben történő nyújtásának indokoltságát félévente felülvizsgálja, de a gyermekjóléti szolgálat családgondozója szükség esetén bármikor kezdeményezheti a családi pótlék természetben történő nyújtásának felülvizsgálatát.

A gyermekjóléti szolgálat kirendelt családgondozója a védelembe vétel éves felülvizsgálatához helyzetértékelést készít. A helyzetértékelést megelőzően a gyermekjóléti szolgálat családgondozója szükség esetén esetkonferenciára hívja össze az átmeneti gondozás szakmai teamjét, az érintett jelzőrendszeri tagokat, a gyermeket, a szülőt, esetleg más támogató személyeket, rokonokat. A megbeszélés résztvevői értékelik a gondozási tervben megfogalmazott feladatok teljesülését, a szülő és gyermek együttműködési készségét, az átmeneti gondozás hatékonyságát, további szükségességét, a védelembe vétel további indokoltságát, esetleg más gyermekvédelmi gondoskodási forma szükségességét.

Az esetkonferencián a szakemberek már rendelkeznek azokkal az információkkal, amelyek egyértelművé teszik a további javaslatot a gyermek sorsával kapcsolatban. A szülő aktivitásáról a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésében, szülői szerepének vállalásáról, együttműködéséről az átmeneti gondozást nyújtó szakmai team rendelkezik elegendő információval. A gyermek fejlődéséről, alkalmazkodásáról, magatartásáról, szülővel való kapcsolatáról, helyzetéről az átmeneti gondozást nyújtó és az érintett jelzőrendszeri tagok is megfelelő információval rendelkeznek. A gyermek és a szülő a támogatások igénybevételét követően értékelik aktuális helyzetüket, mérlegelik lehetőségeiket, megfogalmazzák a szükséges segítségeket.

A kirendelt családgondozó összegzi a gondozás során tapasztaltakat, a feladatok teljesülését, a gondozás célját, a szakemberek véleményét, az együttműködés jellegét, javaslatot tesz a védelembe vétel megszüntetésére, fenntartására vagy más gyermekvédelmi gondoskodási forma igénybevételére.

A helyzetértékelésben az átmeneti gondozás szakmai teamjével való egyeztetés után értékeli az átmeneti gondozás indokoltságát, szükségességét és javaslatot tesz az átmeneti gondozás védelembe vétel keretében történő további elrendelésére, vagy annak megszüntetésére a védelembe vétel fenntartása mellett, vagy a nélkül.

Amennyiben a kirendelt családgondozó a védelembe vétel megszüntetésére tesz javaslatot, és alapellátás keretében történik a gyermek további gondozása, a gyermek érdekében a szülő kérésére az átmeneti gondozás továbbra is igénybe vehető.

5.2.8. Az ellátás időtartamának tervezése

Célszerű az átmeneti gondozást rövidebb időszakokra tervezni, és amennyiben indokolt, hosszabbítani (először egy hónapra, és háromhavonta hosszabbítani).

5.2.9. A térítési díj

A helyi önkormányzat alkothat rendeletet a személyi térítési díj összegére vonatkozóan. A fenntartó mérsékelheti, és méltányosságot gyakorolhat a gyermekek átmeneti otthona ellátásáért fizetendő személyi térítési díj tekintetében.

A térítési díj megállapításának folyamata:

- a vezető a gyermek bekerülését követő két hét során a szülőtől bekéri a jövedelemigazolásokat;
- a vezető kiszámolja a fizetendő térítési díjat és értesíti a szülőt;
- a vezető tájékoztatja a szülőt a térítési díj méltányosságból történő csökkentés vagy elengedés formájáról, módjáról;
- A személyi térítési díjat a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig köteles befizetni a fizetésre kötelezett;
- A térítési díj határidőre való befizetésének elmulasztása esetén az átmeneti gondozást nyújtó felszólítást küld a fizetésre kötelezettnek a térítési díj rendezésére;
- A felhalmozódott térítési díjhátralékról az átmeneti gondozást nyújtó tájékoztatást küld a fenntartónak, aki intézkedik a hátralék behajtásáról;
- A családi pótlék legfeljebb 50%-áig, annak természetben történő nyújtásának elrendelése esetén a pénzfelhasználási tervbe befoglalható a természetbeni juttatás átmeneti gondozás térítési díjára történő felhasználása a gyermek legjobb érdekének figyelembe vételével.

5.2.10. A lezárás

A gondozási folyamat utolsó hónapja. Amennyiben hosszú távú gondozásra került sor, úgy ezt a folyamatot előre szükséges megtervezni. A gyermekekkel koruk és állapotuk szintjén közölni kell, hogy mi fog velük

történni az elkövetkezendő időszakban. A kapcsolattartást is ehhez érdemes igazítani.

a) a gondozás elérte a célját, és a gyermek otthonába fog visszamenni
A kapcsolattartás egyre intenzívebb a folyamat vége közeledtével. A gyermek egyre több napot tölt a szülővel, egyre kevesebbet az otthonban. A gyermek körüli feladatok is egyre inkább hárulnak a szülőre, és egyre kevesebbet vállal a szolgáltatást nyújtó.

b) a gondozás nem érte el a célját, hatósági intézkedésre került sor, és a gyermek szakellátásba fog kerülni

Az ellátás megszűnésének módja:

Az ellátás megszűnését a jogosult, illetve a szülő kezdeményezheti, melynek alapján az intézményvezető az ellátást megszünteti. Az ellátás megegyezés szerinti időpontban, illetve az előzetes megállapodásban foglaltak szerint szűnik meg. Ezen esetekben sor kerül a megállapodás felbontására. A gyermeket a szülő elviszi, átvéve személyes dolgait, iratait.

Amennyiben a gyermek hazakerülése, a szülő általi elvitele ellentétes a gyermek érdekével, a gyermekek átmeneti otthona a gyámhatóságnál hatósági intézkedést kezdeményez. A törvényes képviselőt tájékoztatni kell a szakemberek döntéséről, a szülő pedig nyilatkozik a tájékoztatás megtörténtéről.

5.2.11. A hazagondozás folyamata

5.2.11.1. A kiköltözés időpontjának meghatározása

A gyermekek átmeneti gondozásának megkezdésekor a gyermekek átmeneti otthona vezetője megállapodást köt a szülővel. Megállapodásba kell foglalni az átmeneti gondozás kezdetét és végét.

A családból való kikerülés okozta feszültséget, a bizonytalanság érzését csökkenti, ha a gyermek előre látja, mennyi időt kell a családjától külön töltenie. Ezért az átmeneti gondozás megkezdésekor - a gyermek érdekében - minél pontosabban kell meghatározni az átmeneti gondozás várható időtartamát. Kerülni kell a hazatérés időpontjának sorozatos módosítását, mert az a gyermekben fokozza a bizonytalanság érzését. Ennek talaján a keletkező szorongás viselkedéses tünetekben is megnyilvánulhat. Megfigyelhető, hogy jellemzően azoknál a gyermekeknél nem okoz maradandó sérülést a családtól való különválás, ahol a szülő folyamatosan tartja a kapcsolatot gyermekével a megbeszéltek szerint, és a hazakerüléssel kapcsolatos ígéreteit betartja. A gyermek pszichés sérülése szinte elkerülhetetlen, ha a szülő "lebegteti" a hazavitel időpontját, vagy ígéretet akár a körülmények nyilvánvaló alkalmatlansága esetén, de ígéretét nem teljesíti.

A gyermek érdeke az intervenció minimalizálása. A gyermeket csak annyi időre szabad a gyermekek átmeneti otthonában tartani, amennyit a család helyzete feltétlenül megkíván. Szakmailag teljesen indokolatlan, és a gyermek érdekei ellen szól a gyermek átmeneti otthonban való

"parkoltatása", bár a gyermekek átmeneti otthona a gondozási napok alapján kapja az állami normatívát, ez pedig pénzügyileg a minél magasabb kihasználtság biztosítására ösztönöz.

Hazakerülés a tervezett időben

Az a legszerencsésebb, ha az átmeneti gondozás időtartamát már a szolgáltatás kezdetekor pontosan meg tudják határozni, és ezt be is lehet tartani.

A tervezettnél korábbi hazakerülés

A) A szülőnek lehetősége van arra, hogy az átmeneti gondozás megszüntetését már a megállapodásban meghatározott idő előtt kérje.

A szülő motivációja lehet:

- a gyermek utáni vágy,
- a gyermek "elvesztésétől" való félelem (olyan esetekben, amikor a gyermek és a gyermekek átmeneti otthona valamely dolgozója között kötődés kialakulását érzékeli),
- a szülő környezetéből érkező rosszindulatú megjegyzések, melyek szülői szerepét kritizálják,
- rokonok felől érkező nyomás,
- anyagi érdekek (térítési díj fizetés alóli mentesülés)
- gyermekvédelem látóköréből történő kikerülés, az együttműködés kikerülésének vágya.

Az átmeneti gondozás az eredeti megállapodásnál korábbi megszüntetése csak abban az esetben szolgálja a gyermek érdekét, ha a család körülményei valóban rendeződtek.

Bármilyen okból kerül sor a gyermek tervezetlen kiköltözésére, a szakemberek feladata eldönteni, hogy a kiköltözés nem ellentétes-e a gyermek érdekével.

Ha a szakemberek véleménye szerint a kiköltözés egyértelműen veszélyezteti a gyermeket, akkor haladéktalanul kezdeményezni kell a gyermek családból való kiemelését.

Ha a szakemberek bizonytalanok abban, hogy a kiköltözés veszélyezteti-e a gyermeket, akkor gondoskodni kell arról, hogy a gyermekjóléti szolgálat családgondozója haladéktalanul értesüljön a gyermek hazakerüléséről.

B) Meg kell szüntetni az átmeneti gondozást, ha annak okai már nem állnak fenn. A gyermekjóléti szolgálat és a gyermekek átmeneti otthona együttműködése során megvalósuló információcsere lehetővé teszi a család helyzetének, a szülő-gyermek kapcsolat alakulásának nyomon követését. Amennyiben a szakemberek megítélése szerint nem indokolt az átmeneti gondozás biztosítása, ösztönözni kell a szülőt, hogy gyermekét mielőbb vigye haza a saját háztartásába.

A szülőben ellenállás alakulhat ki gyermeke "idő előtti" hazatérésével kapcsolatosan, ha

- úgy érzi, hogy szabadabb életet élhet nélküle,
- azt gondolja, hogy a gyermekének nem tud olyan anyagi javakat biztosítani, mint amilyenekben az átmeneti gondozásban részesül,
- bizonytalan szülői szerepében, és nem hiszi annyira fontosnak, hogy gyermeke mellette legyen.

Az ilyen esetekben különösen fontos a szülő erősségeit, erőfeszítéseinek eredményeit megerősíteni. Fel kell ismertetni vele, hogy gyermekének csakis rá van szüksége.

C) Az átmeneti gondozás megszüntetésének kérdése akkor a legnehezebb, ha a megszüntetés oka az, hogy gyermek a házirendet súlyosan, folytatólagosan megsérti, viselkedésével társait veszélyezteti.

Több szempontból is nehéz helyzet ez, hisz:

- a hazaköltözés ilyenkor még nem előkészített,
- a gyermek és a gyermekek átmeneti otthona között az elválás konfliktussal terhelt,
- a gyermeket úgy kell hazaengedni a családjába, hogy nem biztos, hogy ott a körülmények teljesen alkalmasak fogadására,
- a hazakerülése nem biztos, hogy hosszú távú, biztonságos megoldást jelent számára,
- nem biztos, hogy az átmeneti gondozásba való visszakerülése, vagy nevelésbe vétele megelőzhető,
- a gyermekek átmeneti otthona kudarcként élheti meg, hogy nem találta meg a hatékony eszközöket a gyermekkel való együttműködés kialakításához,
- a gyermekjóléti szolgálat és a gyermekek átmeneti otthona között véleménykülönbség alakulhat ki a helyzet megítélésére vonatkozóan.

A döntés meghozatala mégis fontos, mivel:

- a többi gyermek érdekét is védeni kell,
- az érintett gyermek személyiségfejlődését, szocializációját szolgálja az, ha megtapasztalja, hogy tettei következményekkel járnak,
- ha a gyermek felismeri a felnőtt eszköztelenségét, a "nekem mindent szabad" érzése alakulhat ki benne, és ez semmiképpen nem szolgálja egészséges fejlődését.

Az a fajta segítő kapcsolat, amely a feltétel nélküli elfogadás mellett a gyermek értékeit szem előtt tartva fejezi ki a gyermek viselkedésével kapcsolatos egyet nem értést, és a gyermek személyiségjegyeit nem mossa össze a viselkedésében megjelenő problémákkal, képes az átmeneti gondozás kényszerű befejezésének tanulságait a gyermek fejlődésének szolgálatába állítani.

A tervezettnél későbbi hazakerülés

Az esetek egy részében előfordul, hogy az átmeneti gondozás időtartamának befejeztével a gyermek még nem térhet vissza családi környezetébe. Ilyenkor lehetőség van - a szülő kérelmére vagy beleegyezésével - az átmeneti gondozás hat hónappal (szükség esetén tanítási év végéig) történő meghosszabbítására. Ezt a megoldást akkor célszerű választani, ha feltételezhető, hogy az átmeneti gondozás meghosszabbításának idején a család helyzete rendeződik, és azt követően a gyermek hosszú távon fog tudni családjában nevelkedni.

Haladéktalanul értesíteni kell a gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtételére a következő esetekben, ha:

- az átmeneti gondozás ideje letelt, de a gyermek nem térhet vissza családjába,
- nem telt ugyan le az átmeneti gondozás időtartama, de nyilvánvalóvá válik, hogy a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza,
- a szülő a gyermekek átmeneti otthonában két éven belül másodszor is kéri gyermeke átmeneti gondozását.

A hatósági intézkedések sorában a családbafogadásra, az ideiglenes hatályú elhelyezésre, az átmeneti vagy tartós nevelésbe vételre, illetve az örökbefogadásra egyaránt sor kerülhet.

Családbafogadás esetén a gyermekjóléti szolgálat családgondozója segít a szülőnek a gyermek további nevelésére alkalmas személy kiválasztásában, a családbafogadás előkészítésében, a gyermek befogadását vállaló személlyel való egyeztetésben.

Ha az átmeneti gondozás nevelésbe vétellel szűnik meg, a nevelésbe vételi eljárás idején a gyermekek átmeneti otthona biztosítja a gyermek eljutását a szakértői bizottság által végzett vizsgálatra, illetve az elhelyezési tárgyalásra abban az esetben, ha a szülő nem gondoskodik erről. Az ideiglenes hatályú elhelyezés alkalmazásának áthidalása a gyermek újabb és újabb gondozási helyre kerülését előzi meg, az intézményi elhelyezésből adódó sérülések mértékét csökkenti. Átmeneti otthonban elhelyezett gyermekek esetén szakmailag csak akkor indokolt az ideiglenes hatályú elhelyezés alkalmazása, ha a gyermek kizárólag ezzel a hatósági intézkedéssel védhető meg (pl. a gyermek saját magát veszélyeztető viselkedése: csavargás, kábítószer használat, autoagresszió; vagy a szülő vándorló életmódja, a gyermekvédelmi szolgáltatók és a gyámhatóság előli bujkálása).

Szakmailag ugyancsak indokolt lehet bizonyos esetekben az örökbefogadhatóvá nyilvánítási, nyilvántartási, illetve örökbefogadási eljárás lebonyolítása az átmeneti gondozás ideje alatt (pl. nyílt örökbefogadási eljárások esetén).

5.2.11.2. Az átmeneti gondozás megszüntetésének, megszűnésének lehetséges formái

- Megszűnik az átmeneti gondozás, ha annak időtartama eltelt.
- Az átmeneti gondozást meg kell szüntetni, ha azt a szülő kéri.
- Az átmeneti gondozást meg kell szüntetni, ha annak okai, jogosultsági feltételei már nem állnak fenn.
- A gyermekek átmeneti otthona intézményvezetője átmeneti gondozást megszünteti abban az esetben, ha a gyermek a házirendet ismételten, súlyosan megsérti, ezáltal a többi gyermeket veszélyeztet. Ebben az esetben körültekintően vizsgálni kell, hogy a gyermek hazakerülhet-e, az biztonságos, nem veszélyeztető-e számára. Amennyiben a gyermek hazakerülése veszélyeztető, a gyermekjóléti szolgáltatóval közösen kell megtalálni a gyermek legjobb érdekének megfelelő megoldást.
- Ha az átmeneti gondozás időtartama eltelt, azonban a gyermek családi környezetébe nem térhet vissza, haladéktalanul értesíti a gyámhivatalt a szükséges intézkedések megtétele érdekében. Ha az átmeneti gondozást a települési önkormányzat jegyzőjének, vagy a gyámhivatalnak a határozata alapozza meg, az ellátást csak határozat szüntetheti meg.

5.2.11.3. Az átmeneti gondozás megszüntetését, megszűnését megelőző feladatok

A gyermekjóléti szolgálat feladatai:

- Rendszeresen tartja a kapcsolatot a szülőkkel, illetve más fontos családtagokkal.
- Koordináló feladatot lát el a gyermek és a család esetében érintett más intézmények szakembereivel való együttműködésben.
- Közreműködik a szülő-gyermek kapcsolatot helyreállító, megerősítő terápia, programok megszervezésében.
- Külső erőforrásokat kutat fel, mozgósít a gyermek és családja helyzetének rendezése érdekében.
- Rendszeres kapcsolattartásra ösztönzi a szülőket a gyermekkel.
- Közreműködik a kapcsolattartás megvalósulását akadályozó tényezők elhárításában.
- Segíti a szülőt szülői szerepének megerősítésében.
- Hatósági intézkedést kezdeményez, amennyiben a gyermek családba történő visszatérésének esélye megszűnik.
- Felkészíti a szülőt gyermeke családba való visszafogadására.
- Együttműködik a gyermekek átmeneti otthona dolgozóival - a hazakerülés következtében - a gyermekben keletkező feszültségek, nehézségek csökkentése érdekében.

Amennyiben nem előre tervezett volt a gyermek hazakerülése, mert a szülő váratlanul felbontotta a gyermekek átmeneti otthonával kötött megállapodást:

- felkeresi a családot otthonában, megvizsgálja, hogy a körülmények alkalmasak-e a gyermek otthon tartózkodásához,
- feltárja a szolgáltatás felmondásának okát,
- amennyiben szükséges, segítséget nyújt egyéb ellátások, szolgáltatások igénybevételeéhez.

A gyermekek átmeneti otthona feladatai:

Az átmeneti gondozás egész ideje alatt kiemelt feladat, hogy segítse a gyermek családjába történő visszakerülését. E vezérfonal mentén kell megterveznie a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő valamennyi feladatot, megszervezni a gyermek mindennapjait.

A hazakerülés érdekében:

- Biztosítja a szülő-gyermek közötti kapcsolattartás feltételeit (megfelelő helyiség, nyugodt körülmények, személyesség, stb.).
- Lehetővé teszi, hogy a szülő minél több gondozási és nevelési feladatot láthasson el a gyermeke körül. (pl. óvodába, iskolába vitel, orvosi vizsgálatokra való kísérés, kisgyermekek esetében fürdetés, öltöztetés, mesélés, közös séta, stb.).
- A szülőnek minél több információt átad a gyermekről. Fontos, hogy a szülő informálása ne panaszok özöne legyen. Segítenie kell a szülőnek meglátni gyermeke viselkedésében a jót, a változást, a fejlődést. Segíteni kell a szülőt abban, hogy gyermeke viselkedésének mozgatórugóit megértse.
- Az otthon szakemberei a gyermek nevelésében, gyermekekkel történő kommunikációban modelt nyújtanak a szülőnek. Szükség esetén új eszközök, módszerek alkalmazására tanítják a szülőt.
- Az otthon családgondozója ösztönzi a gyermeket a szülővel való kapcsolattartásra, a kapcsolattartás formájának, időpontjának, időtartamának - az egyéni gondozási-nevelési tervben foglaltak szerinti - betartására.
- Jelzi a gyermekjóléti szolgálat családgondozójának, ha a kapcsolattartás nem működik, illetve a kapcsolattartás alatt feszültséget, konfliktusokat tapasztal. Célszerű feltárni a szülő esetleges távolmaradása mögött rejlő okokat, melyek adódhatnak anyagi helyzetéből (pl. nem tudja megfizetni az utazási költségeket), büntudatából (úgy érzi, hogy elárulta gyermekét azzal, hogy kérte az átmeneti gondozását, vagy büntudata van amiatt, hogy megkönnyebbülést érez a gyermekneveléssel járó gondoktól való felszabadulása miatt). Akár teljesen sikertelennek érezheti magát, érezheti azt, hogy szülőként megbukott, és a kudarcra való viselkedés az oka a távolmaradásának. Az is előfordulhat, hogy belefáradt a serdülőkorú, vagy súlyos viselkedési problémákkal küzdő gyermekével folyó mindennapi küzdelembe, és időre van szüksége a feltöltődésre. Nehezített lehet a kapcsolattartás akkor is,

ha a szülő kötelezettként „kéri” gyermeke átmeneti gondozását, vagy ha a gyermek kérése alapján biztosítja a gyermekek átmeneti otthona a szolgáltatást, és a szülő nem ért teljes mértékben egyet annak igénybe vételével. A szakembereknek a szülő viselkedése mögött húzódó okok feltárására időt kell fordítaniuk.

- jelzi a gyermekjóléti szolgálat családgondozójának, ha a hazakerülés előkészítése folyamán azt észleli, hogy a család körülményei mégsem teszik lehetővé a gyermek családba való visszatérését.

5.2.11.4. A hazakerülés közvetlen előkészítése

A gyermekek átmeneti otthona feladatai:

- Részt vesz a hazaköltözést előkészítő, a gyermekjóléti szolgálat családgondozója (indokolt esetben a gyermekek átmeneti otthona) által összehívott megbeszélésen, esetkonferencián.
- Elkészíti az átmeneti gondozás lezárását tartalmazó dokumentumokat (szülő kérelme a megszüntetésre vonatkozóan, fenntartó tájékoztatása, helyzetértékelés, stb.) (ld. melléklet).
- Felkészíti a gyermeket a hazaköltözésre.

A hazaköltözést megtervező megbeszélés, esetkonferencia

A hazaköltözést célszerű külön megbeszélésen, vagy esetkonferencián megtervezni.

A megbeszélésen, esetkonferencián dönteni lehet:

- a hazaköltözés időpontjáról,
- módjáról (ki viszi haza a gyermeket, milyen járművel),
- a gyermek hazakerülését követő feladatokról,
- a feladatok elosztásáról,
- határidőkről.

Értékelni lehet az átmeneti gondozás során elért eredményeket, meg lehet beszélni, hogy milyen célkitűzések nem valósultak meg, és miért nem. Meg lehet tervezni a hazaköltözést követő feladatokat, a családgondozás további céljait, irányát, menetét.

A hazaköltözés előkészítése

- A gyermekkel meg kell beszélni, hogy mikor, és milyen módon fog történni a hazaköltözése. Tudnia kell, hogy melyik nap, hány órákor fog sor kerülni rá, ki fog érte jönni. Meg lehet állapodni abban is, hogyan tarthatja a kapcsolatot a későbbiekben a gyermekek átmeneti otthonával, ha igényt tart rá. Amennyiben hosszabb ideig tart az átmeneti gondozás, a gyermekek átmeneti otthonában - ha a feladatukat szakmailag jól látták el a dolgozók - érzelmi szálak szövődnek a szakemberek és a gyermek között. Ezeknek az érzelmi szálaknak támogató erejük van,

megkönnyíthetik a családba való visszaintegrálódás folyamatát, megelőzik az elválásból fakadó sérülések kialakulását.

- A gyermek iratainak, ruháinak, személyes tárgyainak összegyűjtése, átadó lista készítése.

- A gyermekek átmeneti otthona értesíti a nevelési-oktatási intézményeket arról, hogy a továbbiakban a gyermek családja, vagy más gondozási hely fog gondoskodni a gyermek bölcsődébe, óvodába, iskolába járatásáról. Amennyiben lehetősége van rá, megadja a család, vagy a leendő gondozás hely elérhetőségét.

- A gyermek búcsúztatására célszerű olyan alkalmat szervezni, ahol valamennyi csoporttag, és minél több felnőtt dolgozó jelen tud lenni. Az ünnepélyes búcsúztatón a gyermek kedvenc menüjével, kisebb ajándékkal lehet elköszönni egymástól. Az átmeneti gondozásnak ilyen lezárása meghittséget közvetít, lehetőséget ad a közösen átélt események felelevenítésére, adomázásra. Abban az esetben nem indokolt az átmeneti gondozás ilyen típusú zárása, ha a szolgáltatás megszüntetésére a házirend sorozatos megsértése következtében kerül sor.

- A gyermekek átmeneti otthonának elő kell készítenie az átmeneti gondozás megszüntetésével kapcsolatos dokumentumokat, be kell szereznie a szükséges aláírásokat (pl. a törvényes képviselő nyilatkozata arról, hogy az átmeneti gondozást nem kívánja a továbbiakban igénybe venni, a megállapodás felbontásának írásba foglalása).

A hazaköltözés

Az átmeneti gondozás megszüntetése, illetve megszűnése esetén a gyermeket szülőjének, vagy a gyámhivatal határozatában megjelölt személynek lehet átadni.

A hazaköltözés lebonyolításában segítséget nyújthat akár a gyermekjóléti szolgálat, akár a gyermekek átmeneti otthona.

A fenntartó értesítése

A gyermekek átmeneti otthona értesíti a fenntartót az átmeneti gondozás megszűnéséről, illetve megszüntetéséről.

A személyi térítési díj rendezése

A személyi térítési díjat a tárgyhónapot követő hónap 10. napjáig köteles befizetni a fizetésre kötelezett. Az átmeneti gondozás befejezését követően a gyermek törvényes képviselője és a gyermekek átmeneti otthona a térítési díj fizetése ügyében még kapcsolatban marad egymással. Amennyiben a fizetésre kötelezett a jogszabályban meghatározottnál korábban is rendezni tudja a személyi térítési díj befizetését, célszerű ösztönözni arra, hogy azt mielőbb (ha lehet, akár az átmeneti gondozás megszüntetésével egyidőben) tegye meg.

A térítési díj határidőre való befizetésének elmulasztása esetén az gyermekek átmeneti otthona vezetője felszólítást küld a fizetésre kötelezettnek a térítési díj rendezésére.

A felhalmozódott térítési díjhátralékról az intézményvezető tájékoztatást küld a fenntartónak, amely intézkedik a hátralék behajtásáról.

5.2.12. Ideiglenes gondozás

Az ideiglenes gondozás során ideiglenes jelleggel állapotának megfelelő ellátást, és éjszakai bentlakást biztosítani az olyan gyermek számára, aki lakóhelyéről önkényesen eltávozott, ellátás és felügyelet nélkül maradt. 72 órán belül intézkedni kell a hosszabb távú ellátása érdekében.

A gyermek bekerülése:

- A gyermek közvetlenül, önként veszi igénybe az ellátást
- A gyermeket a jelzőrendszer tagjai kísérik be az átmeneti otthonba
- A gyermeket egy külső személy – felnőtt vagy gyermek kíséri be az otthonba

Az esetvivő feladatai:

Befogadja a gyermeket, és teljes ellátást, gondozást biztosít. Elkészíti az első helyzetfelmérést, feltárja a gyermek bekerülésének okait, felvilágosítja a lehetőségekről, tájékoztatja jogairól, kötelezettségeiről. Felderíti a gyermek személyes adatait, a törvényes képviselő adatait, elérhetőségét, az intézményi háttérét, (hova jár iskolába, a gyermeknek és családjának volt-e, van-e családgondozója). Ha először van az ellátórendszerben, kitölti a gyermek Törzslapját. A bekerülés tényéről telefonon és írásban azonnal értesíti a gyermek és a szülő lakóhelye szerinti gyermekjóléti szolgálatot, és elküldi a dokumentációt.

- Értesíti a gyermek szülőjét a gyermek befogadásáról. Kéri, hogy rövid időn belül jelenjenek meg az intézményben a gyermek további sorsának megbeszélése érdekében.
- A gyermekkel és a szülővel közösen feltárják a problémákat, s keresik a megoldásokat.
- Ha az átmeneti gondozás indokolt, és a törvényes képviselő beleegyezik, az ideiglenes gondozás átmeneti gondozásként folytatódik. Minden esetben be kell szerezni a szülő beleegyező nyilatkozatát a további ott-tartózkodáshoz. A további gondozás a fentebb leírt módon – átmeneti gondozásként folytatódik.
- Ha az átmeneti gondozás nem indokolt, a szülő a gyermekét haza szeretné vinni, és a gyermek haza szeretne menni – a gyermek a törvényes képviselővel hazatér.
- Ha az átmeneti gondozás indokolt, de a törvényes képviselő nem egyezik bele, értesíteni kell a hatóságot az átmeneti gondozás, vagy más hatósági intézkedés megtétele céljából. Ha a gyermekjóléti szolgálat ismeri a gyermeket (családot), a gyermekek átmeneti

otthonának szakembereivel közösen igyekeznek a gyermek számára optimális, a résztvevők számára elfogadható megoldási javaslatot megtalálni.

- Amennyiben a gyermek hazatérése ellentétes a gyermek érdekeivel, a szülő nem ért egyet a gyermek átmeneti gondozásával, ellenzi azt, vagy nem jelenik meg három napon belül, a gyermekek átmeneti otthona értesíti a gyámhivatalt a hatósági intézkedés megtétele céljából.

5.3. Személyi feltételek

A 40 gyermeket befogadó gyermekek átmeneti otthonának szakmai munkáját 1 fő intézményvezető, szakmai vezető. 1 csoportban (maximum 12 gyermek) 1 fő nevelő, 1 fő gyermekvédelmi asszisztens és 3 gyermekfelügyelő (váltott munkarendben) végzi tevékenységét. 1 gyermekcsoportban az intézmény családgondozója 10 órát dolgozik egy héten. Az intézményben 1 pszichológiai tanácsadó és 1 gyermekvédelmi ügyintéző végzi tevékenységét.

A segítő szakemberek szakmai személyiségének karbantartásához, fejlesztéséhez a munkáltatónak biztosítania kell a szükséges szakmai támogató szolgáltatásokat (szupervízió, esetmegbeszélés, kiégés elleni tréning). A szükséges szakmai támogató szolgáltatásokat külön szakmai-módszertani ajánlás tartalmazza.

5.4. Kompetenciák

Személyes kompetenciák:

- Adekvát kommunikáció.
- Empátia
- Hitelesség
- Kapcsolatteremtő készség.
- Kompromisszumkészség
- Visszacsatolási készség.
- Kontroll (ellenőrző képesség).
- Konszenzuskészség

Szakmai kompetenciák:

- A csoportdinamikai jelenségek jellemzőinek ismerete.
- A kommunikáció fajtáinak, a kommunikációs zavaroknak az ismerete.
- A konfliktusok fajtáinak és a konfliktuskezelés módjainak ismerete, azok alkalmazásának készsége.
- A kötődés és biztonságérzet fontosságának ismerete.
- A segítő beszélgetés jellemzőinek ismerete, alkalmazása.
- A szakma etikai szabályainak és dilemmáinak ismerete.

- A szakmai együttműködés etikai szabályainak ismerete és alkalmazásának készsége.
- Kompetencia-határok ismerete és tiszteletben tartása.
- Csoportvezetői ismeretek, s ezek alkalmazásának készsége
- Fejlődés lélektani ismerete
- Pedagógiai alapismeretek
- szociálpolitikai alapismeretek
- Családi szerepek és szerepkonfliktusok, a családi életciklusok ismerete.

5.5. Tárgyi feltételek

- Megfelelő mennyiségű és minőségű helyiség a gyermekek elhelyezésére (lakószobák, közös tartózkodásra, tanulásra, játékra szolgáló helyiségek, mellékhelyiségek)
- helyiség a személyes beszélgetésekre, terápiás munkára, belső programok megvalósítására (sportra is), krízis helyzetek megoldására, betegek elkülönítésére
- akadálymentesített épület
- raktározás feltételeinek a biztosítása,
- irodai eszközök, telefon, számítógép, nyomtató, fax, internet, nyomtatványok, papír, boríték, bélyeg, esetdossier, nyilvántartások, adatlapok
- esetleg gépjármű.

6. Indikátorok

Meghatározás (tevékenység)	Indikátor (hogyan)	Forrás (adat)
1. Befogadás	Sikeres beilleszkedések aránya/év	Elégedettség-vizsgálat
2. Együttműködés a gyermekkel	A betartható gondozási-nevelési tervek aránya (módosítás betarthatatlanság miatt) aránya/év	Gondozási-nevelési tervek (a módosítások okainak végignézése)
3. Együttműködés a családdal	A gyermek családja a gondozási tervben meghatározottaknak megfelelően tart kapcsolatot a gyermekkel (betartott tervek/összes terv)	Gondozási tervek felülvizsgálatának emlékeztetői alapján
4. Együttműködés az	Gyermekjóléti	Emlékeztetők

alapellátással	szolgálat családgondozóival való megbeszélések száma/év	
5. Gyermekek intézménybe (óvoda, iskola) járása	Rendszeresen gyermekintézményb e járó gyerekek aránya/év	Beszámoló
6. Kikerülés	Természetes közegbe (szülőkhöz, családtagokhoz) költöző gyerekek aránya/év	Statisztika
7. Munkatársak mentálhigiénéje	szupervízióban, esetmegbeszélésen részvevők aránya (összes munkatárshoz képest)/év	éves beszámoló

7. Ellenőrző lista a protokollok megvalósításához

- Az átmeneti gondozás választott formája adja a leghatékonyabb megoldást a gyermek helyzetének rendezésére (nem más szolgáltatás hiányában került sor e szolgáltatás igénybevételére).
- A család egyszerűen, hamar eljutott az átmeneti gondozást nyújtóhoz (akár közvetítő útján, akár saját információ alapján).
- A kliens megfelelő mennyiségű és minőségű információt kapott a szolgáltatásról.
- Megvalósult az elhelyezés.
- A szolgáltatás igénylésétől a befogadásig eltelt idő megfelel a rászorultságnak (krízis esetén azonnal).
- Volt esetkonferencia.
- Az esetkonferencia résztvevői köre teljes volt (minden, az ügyel szempontjából fontos szereplő jelen volt).
- A megfelelő tartalommal elkészült adatlapok megérkeztek.
- A gyermek egyéni szükségleteinek kielégítéséhez szükséges minden szolgáltatás rendelkezésre állt.
- A személyi feltételek megfelelőek (szakemberek száma, képzettsége, alkalmassága).
- A feladatok megosztása egyértelmű, a kompetenciák elkülönülnek.
- Az együttműködés hatékony.
- A vállalt feladatokat minden szereplő végrehajtja.
- A gyermeket veszélyeztető helyzet megszűnt az átmeneti gondozás biztosításával.
- A gyermek egyéni szükségletei szerint részesült a szolgáltatásban.
- A gyermek befogadásának humánus volt.

- A szakemberek, szervezetek közti együttműködés hatékony volt.
- A vállalt feladatokat mindenki végrehajtotta.
- A szülői kompetenciák a lehetőségek mértékéig megmaradtak az átmeneti gondozás során.
- Az ideiglenes gondozás során a gyermek elhelyezése megfelelő volt.
- Az ideiglenes gondozás során a gyermek az ellátást megkapta.
- Az ideiglenes gondozás elején a gyermekkel megfelelő módon beszéltek, s azt megfelelően dokumentálták.
- Ideiglenes gondozás esetén a törvényes képviselő felkutatására tett kísérletek eredményesek voltak.
- Ideiglenes gondozás esetén a törvényes képviselővel megfelelő módon beszéltek, s azt megfelelően dokumentálták.
- Ideiglenes gondozás esetén a gyermekjóléti szolgáltatót értesítették, bevonták a segítő folyamatba, az információk gyűjtésébe, megvalósult az együttműködés a különböző szakemberek között.
- A hatósági döntés meghozatalát megfelelően előkészítették, segítették.
- A gyermeket humánus módon búcsúztatták.
- A gyermeket veszélyeztető helyzet megszűnt a hazagondozással.
- A gyermek állapotának, szükségleteinek leginkább megfelelő gondozási helyet sikerült megtalálni a meghozott hatósági intézkedéssel.
- A gyermek gondozási helyét a hosszú távú megoldás megtalálása előtt egy alkalommal sem kellett megváltoztatni.
- Az átmeneti gondozás nem tartott a szükségesnél hosszabb ideig.
- A szülő nem kérte az átmeneti gondozás meghosszabbítását.
- Az átmeneti gondozást nyújtó hatékonyan segített a gyermeknek abban, hogy a házi rend többszöri súlyos megsértését elkerülje
- A gyermekkel történő hatékony együttműködés kialakítása érdekében rendelkezésre álltak a megfelelő eszközök.
- Az átmeneti létformában állandóságot, biztonságot sikerül teremteni a gyermekek számára.
- A fokozatosság elve alapján foglalmazták meg a gyermekkel szembeni elvárásokat.
- A folytonosság érdekében az intézményi létformában is biztosítani tudták azokat az ellátásokat, tevékenységeket, amelyek idáig a gyermek életének részét képezték, és amelyek a gyermekek egészséges fejlődéséhez hozzájárultak
- A személyes, a „saját” tiszteletben tartása az intézményi létformában is megvalósul. A gyerekek behozhatják az otthonba és használhatják személyes dolgaikat, ruháikat, kedvenc játékaikat, tárgyaikat.
- A csoportos és az egyéni párhuzamosan van jelen (állandóan figyelemmel kísérik az ellátottak csoportját, s ezen belül tudják érzékelni, segíteni az egyént a saját fejlődésében, kibontakozásában, érdekeinek érvényesítésében.

- A gyermekjóléti szolgálat családgondozója és az átmeneti gondozást nyújtó szakmai team a gyermek érdekében közös alapelvek mentén, egységes gondozási folyamat keretében nyújt segítséget.
- Az ellátottak elhelyezése, személyes élettere megfelelő, gyerekbarát.
- Az étkezés biztosításának formája magas színvonalú.
- Az átmeneti gondozás során nem került sor intézményváltásra (bölcsőde, óvoda, iskola, háziorvos).
- A fejlesztés, korrepetálás lehetősége biztosított.
- A gyermek egyéni napirendje szükségleteit tükrözi.
- A gyermek érdekét szolgáló, ellátását megelőzően elkezdett tevékenységek (nevelési tanácsadó, edzések, szakkörök stb.) továbbra is elérhetőek voltak a gyermek számára.
- A gyermekek számára rendelkezésre állnak az otthonban szabadidős programok.
- A zsebpénz és a felhasználásának módja megfelelő.
- A szülő lehetőségeinek mértékében jelen van az ellátás során.
- A kapcsolattartás a szülő lehetőségeinek mértékében létrejön.
- A szülővel való konzultációk megvalósulnak.
- A gyermekeknek a különleges ellátás szükségleteiknek megfelelően biztosított.
- A magatartásbeli problémákra nyújtott válaszok adekvátak.
- A gyermekek felügyelete, szükség szerinti kísérése biztosított.
- A diákönkormányzat megfelelő módon és dokumentáltan működik.
- Az ellátottak pozitívan vélekednek saját ellátásukról.
- Az egyéni iratanyagok teljeseek, rendezettek.
- A szakemberek elégedettek: munkavégzésük feltételeit, az együttműködések tartalmilag és formailag megfelelőnek tartják.
- A team-ülések, megbeszélések gyakorisága, formái megfelelőek, a szupervízió biztosított.
- Készül egyéni gondozási-nevelési terv az egy hónapot meghaladó ellátás esetén.
- Volt esetkonferencia, mely tartalmilag megfelelő és dokumentált volt.
- Az egyéni gondozási-nevelési tervben vállalt feladatokat az érintettek végrehajtották.
- Az átmeneti gondozásban eltöltött idő nem volt az optimálisnál sem rövidebb, sem hosszabb.
- A gondozás végén készült helyzetértékelő lap, megfelelő részletességgel, minden résztvevő hiteles véleményével, aláírásával, a megfelelő adatlapon.
- A gyermeket veszélyeztető helyzet megszűnt az átmeneti gondozás biztosításával.

8. Mellékletek

8.1. Szakirodalom

- Pál Gabriella - Pál Tibor - Tardos Katalin - Varjú Gabriella 2006. Családok átmeneti otthonai Budapesten I- II. In: A magyar gyermekvédelmi rendszer helyzete, jövőbeli kihívásai. CD. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.
- Báló Ottilia – Barát László – Bubrják Ottó – Megyeri Vilmos – Mihály Blanka – Moszt Éva – Sidlovics Ferenc – Papp Krisztina – Tüski Anna – Urbán Erika 2005. Átmeneti gondozás – célszerű, vagy ideális elképzelés. Módszertani kézikönyv. Kapocs könyvek 8. Budapest.

8.2. Jogszabályok

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

133/1997. (VII. 29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról

149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

8.3. Iratminták

8.3.1. Átmeneti gondozás iránti kérelem (gyermek által)

Törzsszám:.....

Ikt. szám:...../20 .

A Gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény 31.§ (1) bekezdése alapján kérem gyermekek átmeneti otthonában történő átmeneti gondozásomat.

Indokaim:

.....
.....
.....
.....

Kelt:

.....

kérelmező

SZ.:.....

an.:.....

lakcím:.....

Hozzájárulok gyermekem átmeneti gondozásához.

.....

szülő/törvényes képviselő

.....

szülő/ törvényes képviselő

8.3.2. Átmeneti gondozás iránti kérelem (szülő által)

Törzsszám:.....

Ikt. szám:...../20..

A Gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény 31.§ (1) bekezdése alapján kérem

..... nevű gyermekem

(sz.:..... an.:

lakcím:.....)

gyermekem átmeneti otthonában történő átmeneti gondozását.

Indokaim:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kelt:

.....

szülő/törvényes képviselő

.....

szülő/ törvényes képviselő

8.3.3. Értesítés szülő által kért átmeneti gondozás elbírálásáról

Törzsszám.....

Ikt. szám:...../20

Tárgy: értesítés átmeneti
gondozás iránti kérelem
elbírálásáról

.....

(szülő/törvényes képviselő neve)

.....

(szülő/törvényes képviselő címe)

A gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (3) bekezdése értelmében értesítem, hogy a 20.....-én kelt kérelme alapján átmeneti gondozást biztosítok

.....(sz.:..... an.:
lakcím:.....) nevű gyermeke részére

20.....-tól-ig a (cím) alatt működő
gyermekek átmeneti otthonában.

Tájékoztatom, hogy döntésemmel szemben a jelen értesítés kézhezvételétől számított 8
napon belül-hez (fenntartó neve) fordulhat panasszal,
melyet a (polgármesteri hivatal neve, postacíme) kell
benyújtani.

Kelt:.....

.....

intézményvezető

8.3.4. Értesítés gyermek által kért átmeneti gondozás elbírálásáról

Törzsszám.....

Ikt. szám:...../20

Tárgy: értesítés átmeneti
gondozás iránti kérelem
elbírálásáról

.....

(szülő/törvényes képviselő neve)

.....

(szülő/törvényes képviselő címe)

A gyermekek védelméről szóló 1997. évi XXXI. törvény 32.§ (3) bekezdése értelmében értesítem, hogy(név)(sz.:.....
an.:.....lakcím:.....) nevű gyermeke kérésére
részére 20.....-tól átmeneti gondozást biztosítottam a
(cím) alatt működő gyermekek átmeneti otthonában/ helyettes szülőnél. Az elhelyezés
idején számára teljes körű ellátást nyújtok.

Kérem, hogy 3 napon belül keresse fel intézményünket munkaidőben 8-16 óra között.

Kérem továbbá, hogy az alábbi dokumentumokat, felszerelési tárgyakat hozza magával:

.....

.....

.....

Tájékoztatom, hogy döntésemmel szemben a jelen értesítés kézhezvételétől számított 8
napon belül

.....-hez (fenntartó neve) fordulhat panasszal,

melyet a (polgármesteri hivatal neve, postacíme) kell
benyújtani.

Kelt:.....

.....

Intézményvezető

8.3.5. Megállapodás

Törzsszám:.....

Ikt. szám:/20 .

MEGÁLLAPODÁS

amely létrejött egyrészről a(intézmény neve, címe)
intézményvezetője (továbbiakban: átmeneti gondozást nyújtó) ,
másrészről.....(név)

.....(helység)utcahsz.em.ajtó alatti
lakos, szülő, törvényes képviselő (továbbiakban: szülő/törvényes képviselő) között
.....nevű gyermeke gyermekek átmeneti otthonában /
helyettes szülőnél történő átmeneti gondozása ügyében.

Az ellátás kezdete: év hó nap.

Az ellátás megszűnésének ideje: év hó nap.

1. Az átmeneti gondozást nyújtó gyermekek átmeneti otthonában / helyettes szülői
ellátás keretében vállalja:

- a gyermek teljes körű ellátását,
- a gyermek óvodai, iskolai ellátása során felmerülő költségek megtérítését,
- kapcsolattartás a szülővel, megállapodás szerint,
- lehetőséget arra, hogy a szülő a gyermek ellátásával kapcsolatos gondozási feladatokat el tudja végezni,
- folyamatosan információkkal látja el a szülőt a gyermekkel kapcsolatosan,
- segíti a gyermek vér szerinti családjába történő visszakkerülését.

2. A szülő, törvényes képviselő vállalja, hogy:

- az átmeneti gondozás igénybevétele alatt együttműködik a gyermekek átmeneti otthona dolgozóival / helyettes szülővel és a gyermekjóléti szolgálat munkatársaival,
- gyermeke ellátásáért személyi térítési díjat fizet a tárgyhót követő hónap 10. napjáig.

A személyi térítési díjat az intézmény vezetője állapítja meg. A 133/1997. (VII.29.) Korm. r. 5. § (2) bekezdése értelmében. A fizetendő térítési díj nem haladhatja meg a kötelezett havi jövedelmének 25 %-át (több gyermek esetében 50 %-át).

A térítési díj fizetésére kötelezett személy az intézmény vezetője által megállapított személyi térítési díj csökkentését, illetve elengedését kérheti, amennyiben azt az egészségi állapota, fogyatékossága, vagy családi körülményei indokoltá teszik.

Amennyiben a térítési díj fizetésére kötelezett személy a megállapított személyi térítési díj összegét vitatja, az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül a fenntartóhoz fordulhat.

A díj fizetéséért felelős:.....

A díj fizetésének kezdete:év.....hónap.

A személyi térítési díj gyermekenkénti összege:

napi:.....Ft

havi:.....Ft

Összesen:

napi:..... Ft

havi:.....Ft

3. A szülő, törvényes képviselő a gyermek gondozásába, ügyei intézésébe a következőképp kapcsolódik be:

.....

.....

.....

.....

4. Az átmeneti gondozást - a szülő, törvényes képviselő kezdeményezésére - az intézmény vezetője megszünteti.

Ennek hiányában az ellátás a megállapodásban foglaltak szerinti időpontban szűnik meg.

5. Az intézmény vezetője az átmeneti gondozást megszünteti, ha a gyermek a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei már nem állnak fenn.

A megállapodást kötő felek a fentiek elolvasása és értelmezése után helybenhagyólag írják alá.

Kelt:évhónap

.....

Szülő

.....

Szülő

.....

Intézményvezető

8.3.6. Átmeneti gondozás megszüntetése

Törzsszám:...../2010.

ÁTMENETI GONDOZÁS MEGSZÜNTETÉSE

Az 1997. évi XXXI. törvény 47.§ (1) bekezdése alapján

.....alatti lakos, mint szülő/törvényes
képviselő kérem

.....

.....nevű gyermekem (gyermekeim)

átmeneti gondozásának megszüntetését.....(év)(hó)
.....napjával.

.....
gyermek

.....
szülő

.....
szülő

.....

szem. ig. szám
szám

.....

szem. ig. szám

.....

szem. ig.

Az átmeneti gondozást(év) (hó)
napjával megszüntettem.

Kelt:.....

.....

intézményvezető

9. Fogalommagyarázatok

Esetgazda

Az a – a gyermekjóléti szolgálatban dolgozó, vagy gyermekjóléti szolgáltatást ellátó – személy, aki a gyermek sorsát, illetve a szakemberek, szolgáltatók, és ellátást nyújtók tevékenységét az egész gondozási folyamat során végigkíséri: családgondozásra, esetleges hatósági intézkedésekre javaslatot tesz; részt vesz a döntésekben (még akkor is, ha azok a szakellátás szintjén történnek), gyűjti a gyermekkel kapcsolatos dokumentumokat, és szükség szerint tájékoztatást ad róluk a jogosultaknak. Az esethez kapcsolódó összes gondozási tevékenységért felelős.

Tehát hangsúlyos feladata a lakóhely szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatnak (esetgazdának) a koordináció, a lehetséges segítség felkutatása, megszervezése, folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel, szükség esetén hatósági intézkedésre történő javaslattétel. A koordináció mellett az események menetére egyfajta kontroll funkciót is gyakorol.

Esetfelelős

Az esetfelelős (családgondozó, szociális munkás) a gyermekjóléti szolgálat, a családsegítő szolgálat, vagy más, a gyermekkel, családjával foglalkozó intézmény munkatársa, aki a klienssel szerződést köt, gondozási tervet készít. Együttműködik – amennyiben van – az esetgazdával (közös tájékoztatás, kapcsolattartás stb.) és konzultációt folytat az ügyben érintett szakemberekkel. Szükség szerint bevon szakembereket a gondozási folyamatba, együttműködésüket koordinálja. (Az esetfelelős személye azonos és különböző is lehet az esetgazdáéval.) Amennyiben az esetgazda mellett esetfelelős személyére is szükség van (mert az esetgazda a személyes kapcsolatot a földrajzi távolság miatt nem tudja gyakorolni), úgy az esetfelelős az, aki napi kapcsolatot tud tartani a családdal és segíti a gyermek egyéni gondozási-nevelési tervében meghatározott feladatok elvégzését.

Esetvivő

Az átmeneti gondozást nyújtó szolgáltatás családgondozója
/MOGYESZ, Konszenzus Konferencia 2007. szerint/

A protokollban szereplő többi fogalom magyarázatait a Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete által készített és kiadott Fogalomtár tartalmazza (www.mogyesz.hu).

10. Jogszabály-módosítási javaslatok

1. Meg kell teremteni a jogszabályi feltételeket ahhoz, hogy a segítő szakemberek folyamatos szakmai támogató szolgáltatásokat kapjanak szakmai személyiségük karbantartása és a jó minőségű munkavégzés érdekében.